РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 12-го вересня 1916. Ч. 110. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, September 12, 1916. No. 110.

СИЛЇСТРА ЗДОБУТА.

Втрати румунсько-російських війск оцінюють на 80.000 людий.

Союзні війска прогнали Москалів зпід Галича. -- 1.000 полонених.

НАПАДИ МОСКАЛЇВ НА СХІД ВІД ЗОЛОЧЕВА І БЕРЕЖАН ВІДБИТІ.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ЗБЛИЖАЮТЬ СЯ ДО СИЛЇСТРИ. — 710 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 9. вересня. — **Союзні війска посувають ся скорим кроком на лінії між Дунаєм а Чорним морем дальше наперед. Румунсько-російські війска уступають в неладі на північ. Союзні війска находять ся у віддаленю 80 кільометрів від північної границі Болгарії.**

Ліве крило болгарської армії є скріплене сильними відділами війск німецьких; на правім крилї помагають Болгарам війска турецькі.

В останнім дни союзні війска заняли на лївім крилї цїлий ряд місцевостий на полудне від Силїстри. а на правім крилї три румунські пристани над Чорним морем.

Урядовий звіт німецького генерального штабу звучить:

„Союзні війска, які посувають ся в напрямі Силїстри, заняли місцевости: Чатальджу, Афлятар, Алїфак і Азолямес, які є положені кілька миль на полудне від Силїстри.

„Наші війска, які заняли були Куртбунар, звели на північ від сеї місцевости завзяту боротьбу з неприятелем. Вислід боротьби був для нас вповні успішний. Румунські війска були приневолені до утечі, полишаючи на побоєвищи 600 убитих та велику скількість воєнних матеріялів. **Наші війска полонили у сїй битві 1 штабового офіцира, 9 инших офіцирів і поверх 700 нераненых жовнірів румунських. На північ від села Часкені румунські війска, уступаючи в напрямі Силїстри, оставили 11 возів з амуніцією.**

„Праве крило болгарської армії, скріплене війсками турецькими, по здобутю Добріча прогнало війска румунсько-російські дальше в напрямі на північний схід. **Три румунські пристани над Чорним морем: Бальчік, Каварна і Калї-Акра опинили ся в руках наших союзників".**

НАДІЇ, ЩО БОЛГАРИ НЕ БУДУТЬ БОРОТИ СЯ ПРОТИ МОСКАЛЇВ, РОЗВІЯНІ.

БЕРЛІН, 9. вересня. — **Битва на північ від Добріча, в якій Болгари стрінули ся з війсками російськими, дала доказ, що всякі поголоски і здогади, що болгарські війска не схотять бороти ся з російськими війсками, показали ся неправдиві і безпідставні.**

Скорий наступ союзних війск в глиб Добруджі не остав без впливу на дальші воєнні операції румунської армії в Семигороді: Румунські війска, які перейшли через просмики Семигородських Альп на Угорщину, не виявляють так сильної чинности, як се мало місце на початку. Вони обмежують свої операції до висиланя лише дрібних відділів звідунчих. Є здогади, що румунський генеральний штаб уважав за конечне значну часть війск з австрійського фронту перекинути на фронт проти Болгарів.

Російська часопись „День" висловила вже кілька разів невдоволенє з румунського генерального штабу. Вона зробила румунському штабови закид за те, що він не звернув головної сили на полудне, але розпочав воєнні операції в Семигороді, які на разі не можуть мати жадного важнійшого значіня стратегічного.

ПЕРША БИТВА БОЛГАРІВ З МОСКАЛЯМИ.

БЕРЛІН, 9. вересня. — Болгарська часопись „Камбана", яка виходить у Софії, подає опис першої битви болгарських війск Москалями.

До бою прийшло на північ від міста Добріча. Бриґада російських козаків розпочала наступ на становища, які обсадили були два батальони болгарської піхоти. Болгари позволили козакам, які наступали в збитій лаві, зближити ся на близку віддаль до своїх становиц. Тоді отворили на них страшний огонь. Цїла майже бриґада зістала знищена. Неприятель розпочав відворот у великім неладі. Переслїдуваний болгарськими війсками, не був всилї ставити жадного опору. Цїле побоєвище було вкрите російськими трупами. Між убитими найдено також ґенерала, команданта бриґади.

РУМУНСЬКА КРІПОСТЬ СИЛЇСТРА ЗДОБУТА.

БЕРЛІН, 10. вересня. — **Побідний похід союзних війск в Добружі триває дальше.**

Силїстра, найсильнійша румунська кріпость на правім березї ріки Дунаю, упала по кількадневній боротьбі з Болгарами. Число полонених і скількість воєнної добичі ще незвісні, але певне є, що румунсько-російська армія, яка боронила Силїстри, потерпіла дуже тяжкі втрати.

Урядовий звіт німецького генерального штабу звучить:

„Силїстра здобута.

„Румуни і Москалї потерпіли в останних днях тяжкі втрати.

„На полудне від Дорна-Ватри наші війска стрінули румунські відділи".

(Силїстра була найсильнійшою румунською кріпостию на правім березї Дунаю. Вона лежить у віддаленю 36 кільометрів на північний схід від кріпости Туртукай, здобутої перед трома днями. Місто Силїстра числить 15.000 мешканців. Силїстра належала до часу мирового конгресу в Букарешті (1913 р.) до Болгарії і вона творила враз з трома прочими кріпостями: Рущук, Шумля і Варна, так званий кріпостний чотирокутник).

ВОЄННА ДОБИЧА В ТУРТУКАЙ.

БЕРЛІН, 10. вересня. — Урядовий звіт болгарського генерального штабу з 7. вересня подає отсї подробиці про здобутє румунської кріпости Туртукай:

„По завзятім бою дня 6. вересня наші війска о год. 2½ пополудни здобули всї форти і примісток. Залога піддала ся. Ми взяли в полон отсї полки: № 34, 35, 36, 40, 74. 79, 80 і 84 та два батальони полку жандармів. Крім того здобули ми всю артилерію кріпости, богато амуніції, велике число машинових крісів і карабінів. Докладне число полонених і добичі ще не звісне. Дотепер начислено 400 офіцирів, між тими 3 ґенералів, 21.000 нераненых жовнірів і поверх 100 новочасних гармат. Між гарматами находили ся також дві батерії, які Румуни в 1913 р. украли Болгарам.

„Втрати неприятеля в убитих і раненых дуже великі. Богато з них потопило ся в Дунаю, підчас переправи на другий берег".

СТРАТИ РУМУНІВ ОЦІНЮЮТЬ НА 80.000 ЛЮДИЙ.

БЕРЛІН, 10. вересня. — **Силу російської армії, яка находить ся на румунськім теренї війни, оцінюють на 300.000 до 400.000 людий.**

Здобутє обох наддунайських кріпостий, Туртукай і Силїстра, має велике стратеґічне значінє з огляду на дальші воєнні операції, а передівсїм з огляду на Букарешт, столицю Румунії. Треба надіяти ся, що зі сего боку союзні війска розпічнуть наступ на Букарешт.

Дотеперішні втрати Румунів оцїнюють найменьше на 80.000 людий.

РУМУНИ ПАЛЯТЬ СЕЛА І МОРДУЮТЬ ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕНЄ.

БЕРЛІН, 9. вересня. — Урядові звіти з Болгарії доносять, що уступаючі румунські війска палять села і знущають ся над населенєм в Добруджі, яке складає ся головно з Болгар. До місцевости Бальбунар прибуло 3.000 болгарських збігців, яким удало ся втечи перед румунськими жовнірами.

Серед Болгарів викликала велике розяренє вістка, що в касарнях в Добрічу найдено 60 замордованих цивільних мешканців. Богато мешканців міста упровадили Румуни зі собою.

БОЛГАРИ ПЕВНІ ПОБІДИ.

СОФІЯ, 9. вересня. — Болгарський президент кабінету, Радославов, заявив, що успішний наступ болгарської армії в глиб Румунії є найлїпшим доказом сили Болгарії і знаменитого духа, який панує серед болгарської армії і народа.

Яко причину 4-дневного опізненя щодо виповідженя війни Румунії, пояснив президент воєнною конечностию, іменно розходило ся о тайне переведенє стратеґічних приготовлень проти Румунії.

Відносини Болгарії до Греції є після погляду президента зовсїм приязні. **Виступленє Румунії до війни уважає він за початок нової епохи, яка принесе повну побіду центральним державам.**

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

ТУРКИ ПОЛОНИЛИ ПІД ҐАЛИЧЕМ 1.000 МОСКАЛЇВ.

БЕРЛІН, 9. вересня. — **В напрямі Золочева і Галича російські війска продовжають дальше свої масові наступи, не оглядаючи ся на великі жертви, які поносять.**

На схід від Золочева союзні війска відбили напади Москалів, спричинюючи їм дуже тяжкі втрати.

Під Галичем перевели турецькі війска сильний протинаступ, проганяючи Москалів кілька миль назад. Поверх 1.000 Москалів попало в полон.

Урядовий звіт звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: По довшім бомбардованю російські війска перевели масовий наступ на наші становища на схід від Золочева. Сильний огонь нашої артилерії ударемнив наступ. Лише в деяких місцях удало ся Москалям підійти близше наших становищ, де їх привитано густим градом куль з машинових крісів. **Страти неприятеля великі.**

„На прочім фронтї спокій, лише декуди відбуває ся перестрілка артилерії.

„АРМІЯ АРХ. КАРЛА: Також вчерашні напади неприятеля на лінії між Золотою Липою а Днїстром зістали зломані. Російські відділи, які вдерли ся в наші окопи, прогнано по переведеню протинападів.

„На фронтї, який займають турецькі війска, прогнано Москалів поза їх первісні становища. Турки полонили підчас нападу поверх 1.000 Москалів і здобули 5 машинових крісів.

„В Карпатах неприятель кинув нові війска на полудневий захід від Шипоту і Дорна Ватри. На полудневий захід від гір Капуль наші війска були приневолені уступити трохи назад".

УСПІХИ МОСКАЛЇВ В КАРПАТАХ.

ПЕТРОГРАД, 9. вересня. — Російський генеральний штаб доносить:

„На боевім фронтї над Нараївкою, в напрямі Галича, огонь наших гармат ударемнив протинаступи німецьких і турецьких війск. В сїй околиці ведеть ся завзята битва дальше.

(Річка Нараївка впливає коло Болшівців до Гнилої Липи, на північ від Галича).

„В Карпатах, на полудне від Баранова, наші війска здобули знова цїлий ряд верхів. **В наші руки попало поверх 500 полонених, 5 машинових крісів і одна з кількох гармат зложена гірська батерія, яку неприятель покинув підчас утечі в дебри".**

СОЮЗНІ ВІЙСКА МАЛИ ОПОРОЖНИТИ ГАЛИЧ.

ЛОНДОН, 9. вересня. — Приватна телеґрама бюра Райтера доносить з Петрограду, що російські війска з трох сторін окружили Галич та що дотичній армії неприятеля грозить велика небезпека. Зелїзнича стація в Галичи, яка находить ся на північнім березї Днїстра, мала вже опинити ся в руках російських війск. Неприятель висадив великий галицький міст у воздух. Неприятель висадив також у воздух сильні форти, які боронили Галича. Неприятельські війска у великій части опорожнили місто Галич, щоби не попасти в засїдку.

БАВАРЦЇ ВІДБИВАЮТЬ НАПАД МОСКАЛЇВ НАД СТОХОДОМ.

БЕРЛІН, 10. вересня. — **На східнім теренї війни не зайшли вчера жадні важнійші зміни. Російські війска перевели протягом вчерашного дня кілька нападів, які оказали ся однак без успіху.**

В околиці Галича неприятель не відновляв вчера своїх нападів.

Урядовий звіт німецького генерального штабу звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: Поновні напади російських війск коло Черевища над Стоходом (на Волини) баварські війска відбили з великими втратами для неприятеля.

„АРМІЯ АРХ. КАРЛА: На полудне і полудневий схід від Бережан неприятель робив вчера знова зусиля, щоби переломити боевий фронт, але безуспішно. Неприятель потерпів підчас тих нападів дуже тяжкі втрати.

„На північ і на схід від Галича неприятель не переводив нових нападів.

„В Карпатах кілька поодиноких становищ попало ся неприятелеви в руки. На прочім фронтї спокій".

МОСКАЛЬ ЗНОВА ЧИСЛИТЬ ВІД ПОЧАТКУ.

ПЕТРОГРАД, 10. вересня. — Російський генеральний штаб оголосив отсей рапорт:

„Сім німецьких лїтаків перелетіли понад Рожищем (над Стиром). Наш летун, капітан Козаков, звів боротьбу з двома ворожими лїтаками і змусив їх до утечі.

„Над горішною Горожанкою зґинув у вчерашній битві хоробрий командант полку, полковник Владимір Т. Лебедев.

„В Карпатах наші війска полонили за час від 31. серпня до 6. вересня 15 офіцирів і 1.889 жовнірів та здобули 2 гірські гармати, 26 машинових крісів, богато карабінів, ручних ґранатів і патронів".

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

ДАЛЬША БИТВА НАД СОМОЮ.

БЕРЛІН, 10. вересня. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„По однодневній перерві в пятницю битва розвиває ся знова на цїлім боевім фронтї по обох сторонах ріки Соми.

„Наступ англійських війск на 15 кільометрів довгім боевім фронтї, від Тієпваль до Комбель, зістав зломаний війсками ґенерала Маршаля і ґенерала Кірхбаха.

„На полудне від ріки Соми наші війска під командою ґенерала Кваста відбили напади війск французьких на лінії Барле-Бельой. Коло Шольне наші війска відзискали утрачені окопи, причім полонили значне число Французів і здобули 6 машинових крісів".

ЛЕТУН БЕЛЬКЕ ЗІСТРІЛИВ 22-ҐИЙ ЛЇТАК.

БЕРЛІН, 10. вересня. — З головної німецької кватири доносять:

„У воздушних боях на західнім фронтї зістрілено вчера 9 ворожих лїтаків. **Капітан Бельке зістрілив вчера 22-ґий з ряду ворожий лїтак".**

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

АРТИЛЄРІЯ ОСТРІЛЮЄ МОСТИ НАД РІКОЮ ІЗОНЦО.

ВІДЕНЬ, 10. вересня. — З головної австрійської кватири доносять:

„Наші гармати постійно острілюють мости над рікою Ізонцо.

„В полудневім Тиролю коло Вальморбія взяли наші війска приступом окопи неприятеля, беручи в полон 55 Італійців".

НІМЦЇ ВТРАТИЛИ 3,376.134 ЛЮДИЙ.

ЛОНДОН, 10. вересня. — **Англійське пресове бюро доносить, що Німці втратили по конець 31. серпня с. р. 3,376.134 людий.** З того числа припадає на убитих 832.162, на ранених 2,144.203, на полонених і пропавших 399.769.

Коли однак узглядни ть ся, що з ранених 90% повертає в Німеччині назад до військової служби, то дійсно втрати Німців виносять лише около 1,500.000 людий.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодинокe число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

Бундючність польських москвофілів.

Шікаґовський „Дзєннік Звйонзкови" („Згода") дуже на „Свободу" загнївав ся і через те не хоче вести з нами ніякої полеміки... Ось послухайте, що він виписав на нашу адресу в 207. числі, в статї п. з. „Свобода" бреше"... (в оріґіналї: breszy):

Виходяча в Джерзи Сіти, Н. Дж., українська „Свобода", орґан Українського Союза в стейтах, не мине нагоди, щоби не вчіпити ся „Дз. Зв.", черпаючи з нього очевидно всї вісти не тільки про справи польські, але й українські.

Наставлена на австрійську нуту „Свобода" з упертостю захриплої катеринки повтаряє заєдно під нашою адресою закид, до якого ніщо не уповажнює „Свободу". Ми не звертаємо уваги на сї видумки „Свободи", бо пес бреше а вітер несе, але ми були приневолені нераз простувати мильні і дійсно гайдамацькі інформації, які сей орґан „братнього народу" розширяв про Поляків.

Нинї однак від хвилї, коли в чеській часописи „Revoluční Vyzva" (ч. 1, сторона 38) поставлено сю часопись під осуд публичної опінії, доказуючи, що вона стоїть на австрійсько-пруськім жолдї, мусимо замкнути всяку полеміку зі „Свободою" і не відповідати на її зачіпки, знаючи, з котрих сторін віє той гайдамацький вітер в справах польських. Доки „Свобода" не очистить ся із закиду продажного орґану, доки не докаже, що не робить сього за марки і корони, нема і не може бути жадної полєміки з тими, котрі є марко- чи короно-бранцями.

Всякє-ж посудживанє нас о „москвофільство" є звичайним брешенєм сього орґаньку, бо просимо дуже вийти з доказами в тій справі...

У відповідь на сю лайливу статю ми скажемо небогато, бо не віримо, аби „Дзєннік Звйонзкови" позбув ся колинебудь своєї надутости супроти „братнього народу" українського.

Отже насамперед мусимо заперечити з цілою рішучостю, начеб то „Свобода" черпала з „Дзєнніка Звйонзкового" всї вісти не тільки про справи польські, але й українські. Хто читає уважно нашу часопись, той знає дуже добре, з яких жерел черпає вона свої вісти. „Дзєннік Звйонзкови" не попер свого обжалуваня ніякими доказами і через те воно в очах тямучих людий не має жадної вартости.

„Свобода" не є наставлена чи настроєна ані на нуту австрійську, ані на нуту німецьку, ані на нуту московську. „Свобода" має споре число своїх питомих, рідних „нут" і на такі „нути" настроює своїх читачів. Побіч своїх власних „нут", скомпонованих у великій мірі нашим народом в часах сумної памяти польського панованя на Україні, ми співаємо при відповідній нагоді і загальнолюдські „нути"—про свободу, волю, рівність, братерство і щастє всїх людий на сьвіті. Не виключаємо з тих „нут" і польського народу, о скільки йому дїсть ся кривда на його рідній землі.

Наші інформації про Поляків не є „мильні" і „гайдамацькі" — як запевняє „Дзєннік Звйонзкови" — але правдиві і культурні, не надихані ніяким „гайдамацтвом" в польськім розуміню сього слова. Те, що ми пишемо про Поляків (не про польський нарід, але про польську шляхту і бюрократію), пишемо по більшій части з власного досьвіду, з практики, а не з теорії, бо нема між нами такого, якому польські власти в Галичині не налялїб горячого сала за шкіру. Проти Поляків взагалі ми виступаємо тільки тодї, коли вони заперечують нашу народну окремішність і стараються за всяку цїну запрягти Українців до свого яґайлонського воза. Таксамо поступають Поляки супроти своїх національних гнобителїв, отже — ми зовсїм оправдані.

До сього, що написала про „Свободу" чеська часопись, яка стоїть на услугах царизму, ми чейже не будемо привязувати ніякої ваги, бо так пишуть про нас всї москвофільські часописи (не виключаючи й „Дзєнніка Звйонзкового"), хоч жадна з них, окрім огидного підозріня, не має нічого позитивного в руках. Ся чеська часопись, на яку покликує ся „непорочний" орґан „Звйонзку Народового Польского", закидує „австрійсько-пруський жолд" не тільки „Свободі", але і всім иншим українським часописам у Злучених Державах і в Канаді (називаючи їх по імени), а навіть усім тим польським ґазетам в Америці, які не бють поклонів перед московським молохом. Ось що пише про сю справу клївлендський „Народовєц" (ч. 36, з 7. вересня 1916):

Москвофільська каналія вмовляє в своїх читачів, що виходячий в Ню Йорку чеський „Голос Вольности" (красна вільність з варварською Росією в союзі) виказує, що перекуплени через Німців ґазетами є також „Телеграм", „Дзєннік Польскі" і „Дзєннік Людови"! Після гадки аґентів російського уряду наведені часописи повинні тим закидам заперечити... Ми зі своєї сторони не раз і не десять виказували, що за підлу й нікчемну роботу, за оклики: „Я іду за Росією", за ренегатство і пропаґанду невільничого цареславя — платить російський уряд щедро, але москвофільська нагінка з того закиду, який підносить нині всьо чеснє виходство, ані не думає виправдати ся. Повторяєть ся отже стара історія... Самі беруть юдині срібняки, самі бовтають ся в нікчемности, а для відвернення уваги від себе і від своїх підлих вчинків, вказують на иньших, иншим власні злочини намагають ся закинути. Треба би одначе вхопити річ при короткім топорищи і знова виказати доказово, яким то нікчемним оружем послугуєть ся москвофільство на виходстві.

Ось-так пише про „москвофільську каналію" серед Поляків часопись не „братнього", але таки „рідного" народу. Москвофільство „Дзєнніка Звйонзкового" виказували вже „не раз і не десять" його-ж таки земляки, тож ми, „брехуни" і „гайдамаки", не потребуємо вже забирати в тій справі голосу. А впрочім, хто тільки перегляне першелїпше число „Дзєнніка Звйонзкового", сей і без посторонного голосу побачить, який там вітер віє і в яку сторону...

Коли „Дзєннік Звйонзкови" замкне справді зі „Свободою" всяку полеміку, то ми за се не тільки не погніваємо ся, але ще й подякуємо. „Дзєннік Звйонзкови" належить до ряду тої польської преси, яка для Українців не має ніколи доброго слова. Як би всї горді, надуті, бундючні, нахабні, вілкливі і загонисті Поляки перестали накидувати ся нам зі своїм осоружним опікунством та зі своєю „висшою культурою", то з чесними, розумними, поступовими Поляками ми може й прийшлиб до якої згоди... А говорити щонебудь до розуму таких людий, котрі придержують ся в житю нечесної психольоґії і лижуть руку, яка їх бє — „шкода часу і атласу"!...

З біжучої хвилї.

Читаємо у шікаґовськім „Дзєннїку Звйонзковім" (ч. 205, з 31. серпня б. р.):

Копенгаґа, 8. серпня. — „Вінер Цайтунґ" оголошує: Цісар заіменував міністеріяльного радника в міністерстві справ внутрішних Володимира Децикевича віцепрезидентом в галицьким намісництві.

Пан Володимир Децикевич є Русином з партії української, хоч польські часописи, доносячи про номінацію, про се, очевидно на розказ мовчать. Є се перший случай від часів автономії Галичини, що сe важне становище поручено Русинови, а не Полякови.

Супроти того, що намісником Галичини є Німець, а віцепрезидентом намісництва, т. є заступником намісника Українець, Поляків усунено зовсім від заряду Галичиною.

Може сей факт отворить очи діячам з Н. К. Н. (Начального Комітету Народового) на щирість австрійських обітниць супроти Польщі і Поляків.

Не знати, що тут більше подивляти: чи злобу чи глупоту автора, котрий з Українця зробив якогось дивогляда — „Русина з партії української". Що Поляки є страшно озлоблені з причини іменованя **першого Українця** віцепрезидентом галицького намісництва, се ми дуже добре розуміємо, але радимо Полякам, аби поволи привикали до того, що в Галичині мають Українці такісамі права як і Поляки.

На підставі ухвали конґресу президент Вілсон визначив днї на збиранє жертв для Сирійців, Вірменів і Литовців. Для Сирійців визначив президент день 21. жовтня, для Вірменів день 22. жовтня, а для Литовців день 1. падолиста.

Зібрані жертви мають бути переслані до Товариства Червоного Хреста у Вашінґтонї. Президент Вілсон видасть в тій справі прокламації, опираючи їх на ухвалах, які в тій справі приняв був конґрес.

Кождий нарід мав у Злучених Державах призначений один день на збиранє жертв для потерпівших у війні. Президент Вілсон не відмовив сього жодному народови. Лише одні Українці не уважали за відповідне в тім напрямі поробити відповідні старання. Кого за се винувати?...

Телєґрама з Риму доносить, що після урядового справозданя італійські жовніри випили протягом останнього року лише (?) 700 міліонів кварт вина.

В італійських офіцирських кругах ведеть ся тепер дискусія в справі заборони уживаня алькоголів. Офіцири, які є за забороною, старають ся доказати, що надмірне уживанє алькоголю було причиною численних невдач італійської армії. Натомісць инші доказують знова, що вино піддержує духа і хоробрість серед італійських жовнірів, доказом чого було геройське здобуванє Горіції.

Ся справа останеть ся правдоподібно подавному. Італійські жовніри будуть пити дальше, щоби здобути Триєст...

ЗАМКНЕНЄ ПЕРШОЇ СЕСІЇ КОНҐРЕСУ.

ДВОМІЛЇЯРДОВИЙ БУДЖЕТ.

Минувшої пятниці президент Вілсон замкнув наради 64. конґресу.

За цїлий час останньої сесії конґрес ухвалив 426 законів і приняв 37 резолюцій.

Важнїйші ухвалені закони є отсї:

Побільшено сухопутну армію і число воєнних кораблів; на сю цїль призначено 655 міліонів долярів.

Ухвалено утворити амер. торговельну фльоту; на сю цїль призначено 50 міліонів долярів.

Забезпечено для фармерів довготерміневі позички на низкий процент.

Розширено закон почтових кас ощадности в сей спосіб, що депозитори можуть складати свої ощадности до висоти 1.000 долярів на процент, а дальших 1.000 долярів без опроцентованя.

Розширено автономію Філїпінських островів.

Ухвалено закон в справі праці дїтий.

Заведено 8-годинний час праці для зелїзничих робітників.

Переведено закони, які дають спромогу протидїлати надуживаням і самоволї других держав з огляду на торговлю і средства комунїкації.

Загалом праця конґресу в тій сесії була значно видатнїйша ніж праця в богато инших попередних сесіях.

Треба однак замітити, що буджет Злучених Держав дійшов до небувалої висоти. Видатки, ухвалені в останній сесії, виносять 1.858,384.485 долярів, то є майже 2 міліярди долярів. Незвичайний зріст видатків спричинила головно реорґанізація армії і маринарки та приготовленя до війни з Мексиком.

„Свобода" бреше — написав собі шікаґовський „Дзєннік Звйонзкови". Сей-панькіль прочитав припадково один Українець, вирізав його і прислав до нашої часописи враз з моні-ордером на $2.50, яко цїлорічною передплатою на „Свободу". Дякуємо „Дзєннікови Звйонзковому" за нового передплатника.

ЯК ВИГЛЯДАЮТЬ НІМЕЦЬКІ УКРІПЛЕНЯ НА СХОДІ.

(Написав воєнний кореспондент Освальд Ф. Шітте).

Коли приготовленя мають якенебудь значінє, то нема сумніву, що війна потриває ще й через слїдуючу зиму. Німцї перевели такі приготовленя на осінь і зиму, неначе війна мала би вічно тягнути ся. Німецькі окопи є получені густою сїтію доріг, гостинців і зелїзниць. Навіть бездонні багна не можуть спинити довозу людий і воєнних матеріялів. Здовж доріг є розкинені резерви, які кождої хвилї є готові відійти на загрожені позиції. Частина боєвої лінії, яку ми оглядали, се лише взір боєвої лінії, що тягнеть ся без перестанку від Балтійського моря аж до Карпат.

Таксамо і з російського боку роблять приготовленя на зиму. Щодо дїяльности російських військ на фронтї, то треба признати, що вона є сего року значно сильнїйша, ніж була в попереднім роцї. Кажуть, що російська армія завдячує дуже богато французькому ґенералови По, який через цїлий рік мав бути занятий переведенєм її реорґанізації.

* * *

По огляненю німецьких окопів зрозуміли ми, відки походить певність німецьких жовнірів, що неприятель ніколи не зможе переломити боєвої лінії на сходї. Для невійськового чоловіка видають ся німецькі окопи за неможливі до здобутя. Сї окопи ніколи не є зовсім викінчені. Скоро лише хтось винайде якийсь новий спосіб, або сильнїйше укріпити окопи, сей новий спосіб сейчас примінюють здовж цїлої боєвої лінії. Таким чином окопи стають з кождим днем сильнїйші і сильнїйші.

Окопи, які ми оглядали, можна би порівнати з новочасними найсильнїйшими укріпленями земельними. Се вже не рови, але дійсні форти з двома поверхами. Щоби їх знищити, на се треба кількадневного бомбардованя і то дуже тяжкими гарматами. Сї форти получені з собою підземними хідниками, які є осьвітлені електрикою.

У віддаленю кождих сто метрів находить ся підземна будова, на 20. стіп глибока, забезпечена перед стрілами неприятеля. Її дах становить кілька верств деревляних бальків, бетону і сталї. Російські ґранати не є в силї перебити дах такої будови. В тих будовах находить ся кватири до спаня, кухнї, шпиталї, телєфонічні стації і склади оружа та амуниції. Відси ведуть хідники до позицій, на яких уставлені машинові кріси. І ті позиції є криті зверха дахом, безпечним навіть перед найтяжшими ґранатами. Подібні будови зладжено для рефлєкторів, обсервацийних становиск і для батерій, які складають ся з малих скорострільних гармат.

Перед тими укріпленями находять ся дротяні перегороди, що мають декуди і по 200 метрів завширшки. Ніякий огонь гармат, хочби він був не знати як сильний і не знати як довго тривав, не є в силї знищити цїлковито таких дротяних перегород. Тому й не дивниця, що Німцї говорять, що їх лінії є не до здобутя. Даремно бомбардували Москалі німецькі становиска. Крім великого числа власних трупів не змогли вони осягнути жадних успіхів. А коли би Москалям по великих жертвах удало ся остаточно здобути одну таку кріпость, то се було би лише вступом до дальшої боротьби. Сї укріпленя побудовані так, що є виставлені на огонь других поблизких укріплень. Неприятель, здобувши одну укріплену позицію, находить ся нараз в огни з трох сторін.

Окопи ніколи не тягнуть ся в простій лінії, але в лінії ломаній; в простій лінії вони йдуть найвисше 20 метрів. За першою лінією окопів тягнеть ся друга, відтак третя лінія. Кожда з них є сильно укріплена і контролює ту лінію, яка лежить перед нею. Заки неприятелеви удасть ся здобути першу лінію, жовніри вибудують четверту. І так аж без кінця.

На кожду милю боєвого фронту припадає около сорок миль укріплень і хідників. На кожду милю боєвого фронту припадає около 100 будов, забезпечених перед ґранатами неприятеля. Деякі з них є так просторі, що можуть помістити і до 300 людий. Їх покриттє невичайно сильне. Найперше йдуть чотири верстви грубих бальків, відтак чотири верстви сталевих шин, на перемiну здовж і поперек, опісля на один метер грубий бетон, відтак знова ще або більше верств бальків, а поверх них один або два метри землї і дернини.

Доси не вдало ся неприятелеви знищити ніодної такої будови. До їх бомбардованя Москалї уживали вправдї лише 7-цалевих гармат, одначе навіть німецькі 42-центиметрові (16-цалеві) гармати ледви чи могли би їх знищити.

Коло кождої такої кріпости є викопана кирниця, яка достарчає жовнірам сьвіжої води. Поживу доносять з кухонь підземними хідниками.

Кождий жовнір мусить навчити ся орудувати машиновим крісом. Машиновий кріс є найважнїйшим оружем підчас боротьби в окопах. Відділи, спеціяльно вправлені в стріляню машиновими крісами, займають найважнїйші позиції. В укріпленях, у яких є уставлені скорострільні гармати і машинові кріси, стіни є виложені очеретом і тростиною. В противнім случаю люди не могли би видержати безнастанного гуку гармат.

Годі собі представити, скільки то праці коштувало збудуванє всїх тих укріплень і хідників, не говорячи вже про високі гори ріжних матеріялів, зужитих до їх будови.

Тою працею і тими матеріялами, які зужито на укріпленє довгих боєвих фронтів, можна би збудувати цїлі міста, побудувати величезні мости, перемінити пущі в рай, знести гори, засипати долини. Вложені на се міліони гроша могли би цїле людство на десятки лїт забезпечити від убожества і нужди.

ШЕФ ШТАБУ ҐЕН. АЛЕКСІЄВ ПРО ВОЄННЕ ПОЛОЖЕНЄ.

(Звіт воєнного кореспондента В. Ф. Сімса).

Царська ґоловна кватира російської армії, 9. вересня. — „Німеччина мусить післати 400.000 жовнірів на поміч деморалізованій армії австрійській, коли думає скріпити її відпорність" — заявив нині ґенерал Михайло Алексієв, шеф ґенерального штабу військ царя Николая II.

„Відтак Німцї мусїли би постарати ся також о дальші власні війска на случай, коли би Гінденбурґ мав намір перевести на сходї великий наступ, про який була бесїда в Берлїні. Австрійцї не можуть числити на сталу поміч від Турків. Туреччина не може вислати німецьким союзникам більше як 40.000 війска".

Я запитав його, чи він привязує ваґу до поголосок про спільну офензиву Німців, Австрійців і Турків проти Росії.

„Помимо того, що наші союзники окружили перстенем неприятеля і постійно на нього зі всїх сторін наступають, я вагав би ся сказати, що така офензива є неможлива" — відповів ґенерал. „Найбільша помилка, яку може зробити ґенерал, є недоцїнюванє неприятеля. Коли би така офензива розпочала ся, тодї нашою задачею буде її спинити. Щодо того то я є зовсїм певний, що російська армія сего довершенить.

„Дня 16. липня Німцї розпочали наступ над Липою. Наступ не удав ся. Пізнїйші наступи не вдали ся таксамо.

„Я не хочу говорити, що австрійські війска на нашім фронтї є побиті. Вони є, що правда, здеморалізовані. Німцї вправдї заповнили сї браки своїми 20 дивізиями і скріпили відпорну силу Австрійців, але ще й дотепер не є вони цїлковито зреорґанізовані. Від Туреччини можуть надїяти ся вони небільше як двох дивізий на російськім фронтї. Коли би отже прийшло до загальної офензиви, то цїлий тягар мусїв би спасти на плечі Німців.

„Російські війска дали вже доказ, що вони потрафлять зробити, коли є добре зорожені. Тепер настає третя зима, а наші війска під сю пору сильнїйші ніж колинебудь инде. Пораження на початку війни були спричинені браком амуниції. Тепер ми маємо амуниції подостатком. Наступ, який тягнеть ся від мая, є доказом того. Австрійці є так ослаблені, що на їх зреорґанізоване треба 400.000 Німців".

Ґенерал Алексієв хвалив успіхи союзників на західнім терені.

„А що чувати з миром?" — запитав я його при прощаню.

Ґенерал глянув остро і сказав:

„Мир правдоподібно ще не скоро буде. Ані одна сторона не осягнула своєї цїли, за котру зводить боротьбу. Серед теперішних обставин нема й бесїди про мир. Війна мусить поступати своєю неминучою дорогою історії".

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

17. Наримський край.

В попередних моїх коротеньких оповіданях, що вже друкували ся в „Свободі", мені доводило ся згадувати „Наримський край", а що й на далї, в моїх будучих оповіданях, ще нераз доведеть ся згадувати сей надзвичайний „край", то, думаєть ся менї, не лишне булоб читачам довідати ся, що то є за край такий? А воно і взагалї цікаво.

Наримський край лежить в північній части ґубернїї томської в Західній Сибіри, окружений з північи сурґутським повітом ґубернїї тобольської, зі сходу ґубернїєю єнісейською, з полудня томським повітом, а з заходу повітами каїнським ґубернїї томської, та тюкалинським і тарським ґубернїї тобольської.

Наримський край є тільки одна частина томського повіту, але він є богато більший ніж Галичина і Буковина разом взяті. Він містить в собі 220 тисяч квадратових верств, або 23 міліони десятин... тільки не землї, котрої там бракує, а болота, рік та озер ріжної величини. Само слово „нарим" є остяцьке, по нашому значить „болото", і через те Наримський край треба розуміти яко болотну сторону. І так воно дійсно і є.

Твердої землї в Наримськім краю бракує. Трохи є її тільки по берегах великих рік, що перерізують край — Оби, Кети, Тими, Парабелї і Васюґана.

Стародавними мешканцями краю є Тунґузи та Остяки — на-пів дикі люди, які жиють тільки тим, що ловлять рибу і стріляють жиючі у пущах зьвірята.

За часів канцлера Сперанського сей край колонїзували російськими селянами і щоб заохотити їх поселяти ся в таких невідповідних умовинах, їм давали ріжні полекші і навіть звільнили на завше від відбуваня військової служби. Так і по сї часи мешканцї Наримського краю військової служби не сповняють.

На таких великих просторах краю всїх мешканців на 1. січня 1915 р. було тільки 18.941 душ, і се одно сьвідчить про те, що то є за невідповідний край.

Хлїборобством мешканцї краю не займають ся; з одного боку через те, що й землї там бракує, а з другого — через страшні холоди. Минувшої зими, наприклад, морози доходили до 56 степенів Реоміра (94 степенів Фаренгайта).

Все те не перешкаджає мешканцям краю жити заможно, бо риба, лови на лїсні зьвірята і кедровий оріх — дають їм дуже добрий заробіток.

Перший раз місцем засланя Наримський край став року 1863, коли туди заслали польських повстанців. Від року 1881 по 1897 туди посилали кримінальних засланців, засуджених судом, а не адмінїстраційно, на довічне засланє на Сибір.

Підчас російсько-японської війни туди засилали полонених та інтернованих Японців.

Місцем засланя для політичних проступників Наримський край став від року 1916, коли на се звернув увагу мінїстерства справ внутрішних товариш (заступник) прокуратора томського окружного суду, М. В. Глухорів. Від того часу аж до половини року 1914, до вибуху війни, в Наримський край нікого, окрім політичних, нї по суду, нї адмінїстраційно не засилали. Колиж вибухла війна і в Сибір потягли ся довгими рядами маси засланців, що ми називали „великим переселенєм народів", Наримський край стали заселяти і не політичними. І, Боже Ти мій, — кого тільки тут не було! Інтерновані австрійські, нїмецькі і турецькі піддані, а найбільше свої-ж таки російські піддані ріжних національностий. Коротше сказати: в Наримськім краю за часів мого там перебуваня було 28 ріжних національностий. Були навіть Греки, Італїйці, швайцарські піддані, Серби, а навіть один Японець. Всї вони були засланї розумієть ся без суду.

Головним начальником сеї великої країни був пристав, або комісар, а йому підлягало кілька поліційних урядників і до 10 війтів.

Сей пристав був для мешканців царем і Богом. Позаяк там нема нї слїдчих, нї судів, нї ріжних инших начальників, то все те вложено на пристава. Правда, головнійші урядники — справник, або староста, та ґубернатор теж були, але вони жили в Томску, що лежить відси пів тисячі верств. Достукати ся до них було дуже трудно, а для селянина — неможливо.

Щоб уявити собі, який то великий є Наримський край, досить знати, що від Нариму (того міста, де я мешкав) до Томска було 414 верств, до маленького села — Максїмкін Яр 684 верстви, а до села Айполові Юрти, що лежить на північ від Нариму, — 740 верств. Але ті села ще не лежать на межі краю. На сї великі простори є тільки два маленькі шпиталї в Наримі на 4 ліжка і в селї Колпашеві на 6 ліжок.

Сей невідповідний край був власне місцем засланя для многих людий, між иншими і для Галичан та Буковинців.

А як жило ся засланцям там взагалї, як з ними поводили ся там ріжні урядники, про те я в подробицях буду розказувати в своїх окремих оповіданях.

Щодо мене самого, то перший раз я пізнав той край десять лїт тому назад, року 1906, коли був засланий туди, також адмінїстраційно, з Саратова; другий раз я був засланий туди в падолисті року 1914 і, відтам прямо прибув до Злучених Держав Америки.

„РУМУНІЯ НЕ ВТЕЧЕ ПЕРЕД ЗАСЛУЖЕНОЮ КАРОЮ".

Берлїн, 8. вересня. — **„Зрадливе і підступне поступованє Румунії не має собі подібного в історії"**. — Таку заяву зложив президент угорського кабінету, ґраф Тіса, в своїй бесїдї про загальне положенє, відповідаючи на закиди провідників опозиційних партий.

„Дотепер завсїгди вело ся так, що держава, хотячи виповісти війну, розпочинала її в сей спосіб, що ставила найперше якісь домаганя, і доперва тоді, коли поставлені домаганя були відкинені, зачинала воєнні кроки", — говорив дальше президент Тіса. — „Однак в такий нечесний спосіб, як се зробила Румунія, не поступила доси жадна цивілізована держава".

На закид, що австрійсько-угорське правительство позволило себе ввести в блуд, відповів президент Тіса отсе: „Ми знали, що Румунія готовить ся до війни і ми робили всї конечні приготовленя на сю можливість. Але Румунія напала на нас в зрадливий спосіб, заки ми перевели всї приготовленя. Однак маю повну надію, що кроки, підняті супроти Румунії, принесуть вже небавом успішний вислід. Румунія не втече перед карою, на яку собі заслужила через свою зраду".

Президент Тіса звернув ся опісля до послів, взиваючи їх до патріотизму і витривалости. Його бесїду нагородили посли гучними оплесками. Румунський посол зі семигородського округа зложив в імени своїх земляків заяву льояльности супроти угорського правительства.

Провідник опозиції, ґраф Юл. Андраші, зробив закид правительству, що воно дало Румунії вивести себе в поле, критикуючи нездарність австрійсько-угорського посла в Букарештї.

На сї закиди відповів ґраф Тіса словами: „Причиною, що ми перечислили ся щодо часу нападу румунських війск, була дволична полїтика румунського короля. Румунський король ще в послїдній хвилї давав запевненя приязни. Тим дасть ся вповні оправдати блуд, який ми зробили".

У дальшій промові ґраф Андраші признав, що Румунія грала зрадливо і підступно свою ролю, і сказав: „Твердженє румунського правительства, що воно розпочало війну на те, аби здійснити національні домаганя румунського народа, є брехнею, бо населенє сеї території, яку Румунія бажає заняти, складаєть ся в більшости з Мадярів і Нїмців. Значно більше оправдані були би домаганя Болгарів на занятє великої части румунських земель, бо населенє в деяких, навіть подальших округах Румунії складаєть ся в більшости з Болгарів".

ДОПИСИ.

З CHICAGO, ILL.

Що нам почати?

Таке питанє встає під теперішну хвилю перед кождим чесним чоловіком нашої нації. Наш рідний край за часів своєї незавнсимости, аж поки не попав ся під опіку московського й австрійського уряду, був републикою. Коли козаки вибирали собі гетьмана, то робили йому притім параду і коронували наче й справдї якого цісаря серед подвіря Запорожської Січи, а замісць „мира" помазували його болотом на знак рівности, щоб опісля, як зістане президентом, не був гордий до тих, що його вибрали. То була правдива демократична република, без виборчої ковбаси, без хабарів і без охлапів, за які продає свої голоси сучасна модерна суспільність.

Було тай минуло ся. А чи верметь ся?... Всї говорять і запевняють, що так. І я кажу: так.

В сьвятім письмі сказано, що віра без діл є мертва. Чи не можнаб сей красний вислів застосувати й до нашої справи, до нашого національного відродженя? Чи не так воно й з нами під теперішну хвилю дієть ся тут в Америцї? Всї кричимо й співаємо, що „Україна ще не вмерла", а відтак, заложивши руки, спимо сном блаженних і нічого не робимо для своєї вітчини. Аж попухли ми, бідачиска, від сего національного сну. Чи не ждемо ми архангела з небесною трубою, щоби збудив нас зі сну? Тай чи прийде він будити ледащих? Його річ будити мертвих, а не дармоїдів живих...

Богато ми маємо в Америцї наших патріотів (лиш не для України!), але що з того? Замісць працї для рідного краю — лиш вітер свище між нашим загалом. Ми, мов та зазуля, не маємо своєї хати й тиняємо ся по чужих, а ще й ворожих нам господах (приміром у Шікаґо) та ще й не кукаєм, а тільки наслїдуємо сову і серед білого дня (в двайцятім столїтю!) спимо солодким сном (а скоро лише пробудемо ся — зараз повно роздорів). Сови ми нещасні, ніч наша товаришка в темряві, а в лайках наше коханє. Геть із днем, най живе ніч, най довше спимо!

Деж ті наші славні патріоти, що від початку війни галасують по вічах та „душу й тіло віддають за нашу свободу"? Де наші українські дипльомовані патріоти, сї перли нашого загалу в Америцї? Що роблять патріоти по центральних американських містах, як...

Так, братя милі і патріоти, спім, киваймо Москалеви й Австрічкови пальцем в чоботі, а чогось діждем ся... Забрав був Москаль Галичину раз, може забере і другий раз, війна може несподївано скінчить ся, — що-ж тоді почати?

Отже треба кувати зелїзо, поки горяче, бо буде запізно, коли після захопленя Галичини Москаль заведе свій лад.

Бідна та наша Мати-Україна! Вічна неволя, кайдани, ярмо російське й австрійське. Нема країни під сонцем, котра би стільки перетерпіла, скільки наш край перетерпів. Тяжко він терпів від страшних татарських орд, коли вони палили наші рідні села і міста, а людий — старих мордували, а молодих в ясир забирали; тяжко терпів під польським панованєм від бутної польської шляхти. Але настав був час гніву народного. Мати-Україна вродила местників усіх тих кривд — славних січових козаків. Ріки крови пролили вольні сини України за її честь, за волю, за свободу.

А що-ж історія напише за нас? Що ми зробили для своїх поколїнь от хочби і в Америцї?

Час найвисший для нас стати дійсними синами одної Неньки-України в сей критичний момент і відкинути нікчемне дешеве сектанство, зєднати ся в одну велику українську патріотичну сімю, то є У. Ф. З. Д. Переконаня і особисті погляди нехай не будуть перепоною для нашої лучности. В лучности сила! Отже ті, у кого іскра національної полуміни ще не згасла, у кого ще єсть хоч трохи чести й льояльности до своєї милої вітчини — враз до лучности! Киньте особисті справи по часописях, бо така незгода мордує нас і наше національне житє. Візьмім ся до працї, скликуймо віча місцеві й окружні і запрошуймо туди Американців, що мають вплив на політичні справи Злучених Держав. Посилаймо при їх помочи заяви до американьского правительства, що нашим братям дієть ся кривда в Европі і що без волї України не буде нїколи тривалого мира в Европі. Посилаймо меморіяли до американського правительства, а не до якого-там соціялістичного конґресмана, бо правительство має і буде мати великий, а може і рішаючий вплив на хід політичних справ в Европі. Цїла Европа сидить в американській кишени, тому ми отворім очи і шукаймо помочи там, де дійсно нам помогти можуть. Ми чули, що сказав Вілсон Полякам, що справа Польщі лежить йому глубоко в серци. Стараймо ся, щоби американське правительство сказало тесаме і про справу України.

Д. Д.

З ЧОГО СКЛАДАЄТЬ СЯ ЧОЛОВІК.

Учені досліди́ли, що тїло чоловіка складаєть ся з 13 хемічних первнів (елементів). З того 5 первнів припадає на ґази, а прочі є ціпкими. Головним чинником в тїлї чоловіка є кисень. Чоловік пересічної ваги має 44 кільоґрамів кисня і, 7 кільоґрамів водня. Три прочі роди ґазів є: азот, хльор і флюор. Ціпкої матерії в тімсамім чоловіцї є: 22 кільоґрамів угля, 400 ґрамів фосфору, 100 ґрамів сірки, 1.750 ґрамів вапу, 80 ґрамів потасу, 70 ґрамів соду, 70 ґрамів маґну і 45 ґрамів зелїза.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

за місяць серпень 1916 р.

ПРИХОДИ:

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	272.11	171.	14.32
3.	21.82	173.	35.58
4.	81.37	174.	26.74
5.	44.07	175.	58.51
6.	19.37	174.	62.47
7.	97.59	180.	5.23
9.	40.68	181.	16.55
10.	154.60	186.	70.59
11.	6.48	191.	32.48
12.	113.20	192.	30.65
13.	42.94	195.	26.78
14.	34.50	198.	14.50
15.	60.80	202.	20.13
16.	17.33	203.	35.68
18.	63.83	205.	22.66
19.	12.02	206.	44.98
20.	10.71	209.	75.04
21.	13.00	210.	23.63
22.	36.00	211.	36.46
23.	10.47	213.	105.33
25.	19.26	214.	16.52
27.	60.00	215.	30.22
28.	63.93	217.	180.09
29.	87.82	218.	91.35
30.	21.07	220.	36.58
31.	11.64	221.	153.72
33.	19.59	223.	59.99
34.	24.04	224.	20.25
35.	15.40	225.	69.22
36.	23.52	228.	19.99
37.	14.07	229.	114.62
38.	146.84	230.	50.75
39.	76.18	233.	30.01
40.	13.47	234.	68.15
41.	48.37	235.	51.25
43.	8.67	237.	86.14
45.	77.13	238.	6.40
46.	24.29	239.	107.61
47.	95.02	240.	19.90
48.	47.54	241.	32.92
49.	42.46	243.	32.55
50.	22.91	244.	22.68
51.	28.35	245.	20.80
52.	22.49	246.	23.63
53.	26.28	247.	86.60
54.	19.25	248.	36.73
55.	10.64	250.	10.50
56.	30.01	251.	36.53
57.	42.50	254.	56.42
58.	14.11	255.	36.84
59.	28.01	256.	11.64
60.	17.78	258.	18.52
61.	30.69	259.	66.95
62.	20.00	261.	20.02
63.	161.02	262.	15.32
64.	37.48	263.	8.20
65.	86.49	270.	93.65
66.	53.75	273.	32.92
67.	67.88	274.	34.59
68.	12.09	276.	59.22
69.	42.49	277.	29.38
70.	164.69	278.	38.66
71.	24.21	282.	61.08
73.	22.94	283.	47.93
74.	14.00	286.	20.09
75.	29.48	288.	50.04
76.	116.57	290.	26.21
77.	37.07	291.	29.48
78.	55.28	292.	80.55
79.	21.38	293.	9.00
81.	101.04	295.	31.20
82.	16.61	300.	113.25
85.	10.49	301.	88.09
86.	110.10	303.	11.01
87.	52.20	305.	21.96
89.	6.14	308.	44.32
90.	27.68	314.	11.81
91.	97.98	315.	17.10
96.	45.70	316.	110.97
98.	50.73	317.	28.47
102.	132.35	318.	38.97
104.	121.97	320.	17.78
105.	55.87	321.	27.92
106.	135.34	322.	27.55
109.	104.01	323.	34.24
112.	41.86	324.	44.35
113.	44.10	326.	57.29
117.	67.43	330.	123.42
123.	15.59	332.	23.70
124.	41.99	334.	8.23
125.	29.88	336.	73.70
127.	61.43	338.	107.68
128.	23.20	339.	48.26
132.	54.98	341.	29.76
133.	140.02	342.	54.49
135.	15.55	344.	14.23
136.	62.47	346.	12.33
137.	31.67	347.	13.34
138.	16.40	349.	24.87
140.	13.20	350.	82.52
142.	82.80	351.	14.11
145.	13.43	354.	38.26
146.	96.29	355.	30.61
147.	99.79	357.	19.05
148.	15.24	360.	56.66
149.	52.71	363.	50.79
150.	19.21	364.	15.70
151.	50.80	365.	49.36
155.	164.15	367.	34.24
160.	73.68	369.	77.33
162.	19.18	370.	30.47
165.	81.29	371.	27.56
168.	85.48	373.	9.68
170.	145.80	379.	30.46

Відділ	запл.	Відділ	запл.
380.	16.20	393.	18.48
381.	15.73	395.	3.65
384.	44.07	396.	30.07
385.	19.34	400.	50.47
388.	60.59	401.	28.35
391.	65.84	402.	13.00
392.	8.18		

На сплату морґечів	50.00
Процент від морґечів	115.80
Прихід за дїти членів У. Н. С.	329.30
Приходи друкарнї	5.174.48
Рент від дому У. Н. С.	30.00
На рахунок спр. фонду	940.70
Прихід за серпень є	18.040.53

РОЗХОДИ:

Посмертне по бл. п.:

Стебельський Михайло, від. 102	500.00
Микитко Василь, від. 330	1.000.00
Сухеняк Тимко, від. 87	1.000.00
Кучмій Николай, від. 217	500.00
Матлаґа Михайло, від. 65	1.000.00
Горощак К. Варвара, від. 2	1.000.00

Запомоги з фонду убогих:

Николаєвич Андрій, від. 102	75.00
Теребуш Михайло, від. 350	25.00
Мисливий Іван, від. 230	75.00
Сковронський Йосиф, від. 233	50.00
Пудик Василь, від. 338	75.00
Предзїмірський Петро, від. 99	75.00
Цїркот Теодор, від. 10	100.00

Части з фонду сирітського:

Ґлух мартин, від. 303	103.00

Адмінїстраційні видатки:

Платня головних урядників	290.00
Платня головного опікуна	65.00
Платня помічника	65.00
Рент за серпень	30.00
Видатки офісові і адмінїстр.	218.80
„Свобода" за серпень	830.00
„Свобода" на рахунок календаря на рік 1917	2.200.00
Просьвіта на видавництва	355.72
Розходи друкарнї	3.857.17
Розхід за серпень	13.489.69

ЗІСТАВЛЕНЄ:

Готівка з кінцем липня	155.073.15
Прихід за серпень	18.040.53
Разом прихід	173.113.68
Розхід за серпень	13.489.69
Готівка з кінцем серпня	159.623.99

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	159.623.99	
Морґечі	64.300.00	
Реальність	19.500.00	
Бонди	49.515.00	
Друкарня	23.850.00	**316.788.99**

Стан довжний:

Фонд посмерт.	90.544.67	
„ резерв.	112.335.15	
„ адмінїстр.	34.277.91	
„ убогих	9.052.63	
„ народний	6.789.96	
„ сирітський	63.788.67	**316.788.99**

Невиплачені посмертні запомоги за членів померших по день 31. серпня 1916 р. числять 16.966.85.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що дїточі відділи ч. 66 в Ню Йорку і ч. 170 в Джерзи Сіти поплатили припадаючі на них місячні вкладки і тимсамим зістають на далї правними дїточими відділами У. Н. Союза.

Макаду, Па., дня 6-го вересня 1916 р.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що Братство св. Йосифа, відділ 24 У. Н. Союза в Шамокін, Па., Братство св. Арх. Михаїла, відділ 89 У. Н. Союза в Сімпсон, Па. і Товариство „Запорожська Січ", відділ 171 У. Н. Союза в Пітсбурґ, Па., зістали згідно з приписами статута У. Н. Союза розвязані з днем 31-го серпня 1916, а членам тихже відділів видано переступні карти до инших правно істнуючих відділів нашої орґанїзації.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 3-го вересня 1916 р.

За гол. уряд У. Н. Союза:

Мих. Угорчак, гол. рек. секр.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Для поневолених націй.

Президент Вілсон призначив дні 21. і 22. жовтня яко офіціяльні дні на збиранє жертв для Сирійців і Вірменів, потерпівших у війні. День 1. падолиста призначений для Литовців. До населеня Злучених Держав будуть видані проклямації, щоби спішити з помочию потерпівшим у війні народам.

Зелізничий страйк в Ню Йорку.

Зелізничий страйк в Ню Йорку прибрав від неділї (10. с. м.) серіозний стан. На всіх комунікаційних лініях оголошено страйк. Робітники трамваїв, елевейтрів і собвеїв залишили свою працю. Число страйкуючих робітників виносить 12.700 осіб. Ситуація „на око" не виглядає дуже грізною, бо компанії, маючи до помочи страйколомів та полїсменів, пускають вози в рух. Се ще одначе не означає, що їзда трамваєм, елевейтром, чи собвеєм є безпечна. Лучило ся кілька пригод, де страйкери напали на переїзджаючі вози, причім ранено кільканайцять пасажирів. На елевейтер 9-тої евенї між 49. і 50-тою улицею, напали страйкуючі робітники і обкидали його градом каміня, фляшок, цеголи і цр. До мотормена (страйколома) стрілив хтось кілька разів з револьвера. На Медісон евени, між 103 і 110 ул., товпа народа напала на трамвай і засипала його кавалками зелїза, камінєм та цеглами. Всї вікна повибивано.

Деякі особи, не розуміючи, що таке страйк, всїдають до возів без ніякої думки. Се означає, що люди самі для себе клопоту шукають. Компанії хочуть зломити страйк і старають ся, щоби вози правильно курсували. Але річию людий є стеречи своє здоровлє і житє.

Для самого Ню Йорку, яко найбільше промислового і торговельного осередку Злучених Держав, страйк став ся грізним маревом. Юнїйні орґанїзатори робітників ріжних галузий відбувають наради, маючи на цїли викликати в Ню Йорку загальний страйк. Між деякими вже прийшло до згоди. Приміром юнії броварняних робітників, машиністів, бартендрів і друкарів приобіцяли, що приналежні до них робітники вийдуть на страйк, коли лише справа буде вимагати сього. Вже тепер страйк обхопив всї дооколичні місцевости. Головний орґанїзатор робітників нюйорських зелїзниць, Фіцджералд, заявив, що коли сей страйк не буде полагоджений протягом сього тижня, то з початком слїдуючого тижня цїлий Ню Йорк спалахне страйком. На страйк мало би вийти 800.000 робітників, занятих в ріжних галузях промислу.

В Ню Йорку перебуває тепер президент „Американської Федерації Праці", С. Ґомперс, і конферує з провідниками страйкуючих робітників, обіцюючи їм свою поміч.

Молочарі хочуть страйкувати.

М. Кешель, предсїдатель „Інтернешенел Бродерґуд оф Тімстерс", заявив, що в вівторок рано нюйорські молочарі числом 6.000 осіб мають вийти на страйк. Вони жадають тижневої підвишки о 4 доляри. З симпатії до сього страйку мають прилучити ся також розвозчики корінних товарів (ґросері драйверс).

Кільно коштують нюйорські школи.

Предсїдатель нюйорської шкільної ради предложив міським властям рахунок на слїдуючий шкільний рік, в якім на покритє шкільних коштів потрібно 42 міліони 612 тисяч 439 долярів.

Кошти удержаня сухопутної армії.

Департамент війни доносить з Вашінґтону, що кошти удержаня сухопутної армії Злучених Держав, яка тепер находить ся на мексиканській граници, виносять 15 міліонів долярів місячно. Держава потребує 900 тисяч долярів, аби покрити поворотні кошти подорожи тої армії.

Нема пшениці на вивіз до Европи.

Департамент рільництва в Вашінґтонї оголосив, що серпнева непогода знищила 67 міліонів бушлїв кукурузи, 43 міліони вівса і 46 міліонів бушлїв бараболь. Одинокий тютюн зародив добре, бо 27 міліонів фунтів більше ніж минувшого року. Пшениця і взагалї збіже не будеть ся нїгде висилати, бо се вистарчить заледви для прожитку населеня Злучених Держав.

100 долярів кари за зіпсуті помідори.

Дуже тано прийшло ся платити фабрикантови „кечопу" з Бруклина, коли детектив комісії здоровля знайшов у його фабриці 3.150 зіпсутих помідорів (томейтос). Його припроваджено перед судію, котрий присудив йому заплатити 100 долярів кари, з застереженєм, що подібний случай не повторить ся.

Щедра женщина.

Пані Руссель Сейдж обходила 88-лїтну річницю своїх уродин. Уродила ся вона в Сиракюз, Н. Й., та з любови до того міста в день своїх останних іменин жертвувала 40 тисяч долярів на міські цїли. 15 тисяч дол. призначила вона на університет, а по 5 тисяч долярів на инші школи. Пані Р. Сейдж є знана зі своєї жертволюбности. За час свого житя вона дарувала 35 міліонів долярів на ріжні добродійні цїли.

Ще є чесні люди.

Й. Борнер з Іст Норвок, Конн., в часї їзди нюйорським елевейтром згубив $1.250. Він дуже зажурив ся своєю стратою і не знав, що почати. Порадив ся однак і пійшов до офісу компанії „Інтерборо". Там заявив, що згубив пулярес, в котрім було 1.250 долярів. Незадовго якась молода женщина принесла сей пулярес до офісу компанії і віддала його властителеви. Борнер увірив, що ще не всї люди здеморалізовані; є між ними чесні і порядні.

Полїсман розбійником.

В Шікаґо, Ілл., арештовано полїсмана і поставлено його під заруку $10.000. Одна женщина внесла до суду скаргу, що сей полїсман, ідучи на моторовім ровері, приказав їй здержати автомобіль. Коли автомобіль став, полїсман і ще один його спільник побили її, зрабували готівку в квоті $65.00 і забрали дияментовий перстень вартости 190 долярів.

Неґер цїлий місяць держав під замком 16-лїтну білу дівчину.

Шікаґовські детективи віднайшли 16-лїтну білу дівчину, Марію Анартасакос, котрої батько є властителем ресторанту в Нюпорт Нюс, Ва. Вона була в домі одного Неґра в Шікаґо. Полїція пошукувала за дівчиною, але не могла попасти на її слїд. Недавно Неґер написав лист до її батька, в котрім жадав $200 викупу. Батько доніс про се на полїційну стацію в Шікаґо і полїція віднайшла її. Було вона вже місяць в домі Неґра. Дівчину відіслали до дому батька, а Неґра заарештували.

Убив жінку, бо купила задорогий плащ.

Едвард Манціно, 26-лїтний Італїєць, фризієр з Бруклина, застрілив свою 17-лїтну жінку за се, що купила собі задорогий плащ. Коли він повернув з роботи, жінка показала йому плащ. Чоловік дуже обурив ся за поступок жінки і розярений взяв 32-калїбровий револьвер та стрілив до неї так нещасливо, що жінка сконала на місци. Відтак приложив револьвер собі до голови і упав трупом біля неї.

72-лїтний муж і 38-лїтна жінка процесують ся.

38-лїтна женщина, жінка 72-лїтного Дж. Фея, внесла до бруклинського суду скаргу на свого мужа. Він мешкав з нею довший час, а тепер покинув її і не давав про себе знати. Полїція відшукала його і припровадила до суду. На розправі жінка зажадала, щоби муж повернув знова до дому і жив з нею, але чоловік відкинув жаданє жінки. „Вона стратила моїх дорогих річий вартости около $100.000. Я нїколи не чув ся при ній щасливим. До мого дому зчаста заходили якісь гості, їли, пили і веселили ся, а я сидів в кутї і дивив ся на них" — оправдував ся 72-лїтний старець. На случай, коли він не схоче повернути до неї, жінка жадає від нього 1.000 долярів яко загальне відшкодованє і 100 долярів тижнево на удержанє. Судія відложив рішенє на слїдуючу розправу.

Богачеви всюди добре.

Американський міліонер Ракефелер перебуває тепер в Клівленд, Огайо. Тамошний кореспондент одної нюйорської ґазети поспитав Ракефелера, коли він поверне до Ню Йорку. На се Ракефелер відповів, що йому тут (в Клівленд) добре і не має потреби так скоро повертати до Ню Йорку.

Нові часописи на канадійській чорній листї.

Канадійське правительство заборонило впускати до Канади російські часописи „Русское Слово" і „Новый Міръ" та українську часопись „Америку".

Морґан має добре жниво.

Минулої пятниці надійшло з Канади до Ню Йорку золото вартости 10 міліонів долярів. Се золото призначене для Дж. П. Морґана і Спілки. Від 11. мая б. р. Анґлія вислала для Морґана золота вартости 267 міліонів 66 тисяч долярів. Є се належитість за амуніцію, воєнні матеріяли та житєві продукти. При ревізії щойно наспівшого золота сконстатовано, що 80% золота походить з Франції.

НОВИНКИ.

Старають ся виміняти посла Брайтера.

Президент австрійської палати послів старає ся увільнити інтернованого Росіянами львівського посла Брайтера. Президент має надію, що плян йому удасть ся, коли на місце Брайтера австрійське правительство видасть Росії одного православного церковного достойника.

Утеча російського ґенерала з австрійського полону.

Півурядова телєґрама з Петроґраду доносить, що російський ґенерал Корнїлов, який від мая 1915 року був в австрійськім полонї, тепер утік і находить ся, в Букарештї. Оповідає він, що ночами йшов пішки через цїлу Угорщину, а в день укривав ся. Чотири днї мав іти без ніякої поживи. Телєґрама говорить, що угорський жандарм приарештував був Корнїлова, але він відтак знова утік. — Скільки правди в петроґрадській телєґрамі, годі знати.

Заворушеня в Москві.

Шведська часопись „Стокгольм Даґблят" оповістила цікаві подробиці про положенє в Росії. Вісти сї передав часописи один подорожуючий Швед, який повернув з Росії до Стокгольму. „Невдоволенє між російською суспільностию росте. Замітно се особливо в Москві, де в послїдних днях прийшло до кровавих заворушень на улицях міста. Сейчас видано приказ війску стріляти до невдоволених. Жовніри не повинували ся приказови. Покликано полїцію. Прийшло до страшної сцени. Війско і полїція мордували ся взаїмно. Ранено і убито кількасот осіб".

Марево голоду в Росії.

Телєґрама зі Стокгольму (Швеція) доносить, що російське правительство назначило 4 пісні днї в тижни: вівторок, середу, четвер і пятницю. Прочі днї мясо вільно їсти. Цїни споживних продуктів підскочили до тої степени, що Росії грозить поважна небезпека голоду.

Анґлії грозить зелїзничий страйк.

Справа зелїзничих робітників в Анґлії дійшла до кінцевої точки. Компанії не хотять признати робітникам жаданої підвишки в сумі 10 шелїнґів ($2.50) тижнево. На нарадах в Кардіф, на яких було присутних 3.000 зелїзничників, заповіджено страйк на слїдуючу неділю (17. с. м.).

Нарада еспанських провідників з королем.

Еспанський премієр міністрів Романонес і посол Мавра відбули конференцію з королем Альфонсом. Конференція тривала через 45 хвиль. Загально сподівають ся, що вона мала на цїли европейську справу.

Голяндія годує „воєнні діти".

На просьбу німецького правительства Голяндія згодила ся забрати до себе всї „воєнні діти" з занятих Нїмцями французьких територій. Німеччина заявила, що небавом у тих околицях будуть провадити ся страшні битви і тому треба охоронити невинні немовлята.

ПРОСЬБА

В СПРАВІ ҐІМНАСТИЧНОГО ПІДРУЧНИКА ДЛЯ „СІЧОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ" В АМЕРИЦІ.

Як нам вже відомо з часописий, посеред нашої молодіжи в Америці повстав досить оживлений рух до орґанїзованя в руханково-спортові товариства, котрі можуть мати добру підставу в житєвім розвою та в піднесеню духа нашої молодіжи як тут в Америці, так і в старім краю.

Відомо нам також, що в тій справі засновано „Тимчасовий Січовий Комітет", котрий під протекторатом Федерації Українців має приготовити все потрібне, щоби можна як найскорше впровадити в житє те, до чого рветь ся і стремить наша молодіж, то є „Січову Орґанїзацію".

Щоби така орґанїзаційна робота принесла пожадані успіхи, треба конечно мати готовий підручник до ґімнастичних вправ, який припоручено мені до виконаня. Річ звісна, що до зладженя такого підручника треба мати відповідний матеріял. Доси під рукою в мене знаходить ся кілька засадничих вільних вправ мужеських і женських, але того всего замало.

В тій власне справі віднош ся з щирою просьбою до всіх українських Товариств, книгарень, редакцій і поодиноких люди", в кого знаходять ся які старокраєві виданя з ґімнастичними вправами, як: Трильовського „Атаман", календарі „Запорожець", дальше — Боберського сокільські вправи і забавки, чеські підручники хорватські, словенські, і т. п. — аби були ласкаві написати або вислати на мою адресу, за котрі на жаданє вишлю заплату відворотною почтою, або до випожичення на короткий час.

Чим більше призбирасть ся матеріялу, тим красший буде підручник, тим скорше і красше пійде робота орґанїзаційна по цїлім краю.

Також прошу всї Хв. Редакції, щоби були ласкаві передрукувати отсю мою просьбу в своїх цінних часописях.

Всї письма прошу слати на адресу: P. Zadoretzky, 267 E. 10 Str., New York, N. Y.

ПРИЄМНИЙ ГІСТЬ.

Студент університету Таран саме зібрав ся спати, коли до його кімнати, не запукавши, увійшов якийсь молодий чоловік з довгим білявим волосєм і нестриженою борідкою. Він не скинув зараз свого широкого капелюха, бо обидвох рук потребував, щоби внести у кімнату тяжку, хоч невеличку скринку. Сказав тільки: „вибачайте!", поставив перше скринку в кут за шафу і тілько тоді скинув капелюх та промовив:

— Мене справили до вас.

— Р. У. П.? — спитав студент.

— Так.

— Здорові були і сідайте!

Таран навіть не допитував ся, як незнакомий гість називаєть ся, бо все одно був би правди не дізнав ся.

— Вам про Комаря писали?

— Так.

— Отсеж і я!

— Гаразд! розгостіть ся! Ось-тут на канапі проспитесь. Ви вечеряли щонебудь?

— Ні що! Чи не можна би у ресторанчик який? Дуже їсти хочеть ся. Більш доби їду.

— А що-ж? Коли треба, то можна. Ходім!

— А тут сього „чемоданчика" ніхто не рушить?

— Ні. Будьте спокійні!

І оба вийшли у місто.

Таран і не дивував ся гостеви, бо коли по російсько-японській війнї вибухла революція в Росії, у нього сих незнакомих людий з прибраними прізвищами було вже з кільканайцять. Приїздили Бог зна' відки; везли з собою революційну „бібулу" або дещо й страшнїйше, жили по кілька днїв у містї Ч. і ждали вістки з кордону, колиб і як можна їм перебрати ся тихцем без пашпорту в Росію. Потім їхали на кордон, часом вертали ся, часом переходили в Росію, того зловили, того вбили, сього жиди вибали в руки салдатам, а про иншого і слїд зникав на довгий час.

Таранови, завзятому Українцеви, було приємно приймати у себе, хоч на кватиру, всіх тих страшних местників, Українців і Москалів, що брали ся розбивати російську „тюрму народів". І байдуже було йому, чи се були р-у-пи (революційна українська партія), чи есдеки, чи як там всїляко називали себе буквами ріжні партії, — аби лише повело ся їм дійти до мети. Відси й знали його революціонери та справляли один другого до його кватири — де було безпечнїйше ніж у готелю.

У кімнатї до снїдань, куди Комар і Таран зайшли, було ще кількох молодих знакомих людий, до котрих оба присіли ся. Комар, поки не попоїв, більше мовчав, як говорив, але як по вечері засмакував у меду і випив його відразу цїлу склянку, а потім і другу, захотів зараз співати. Таран порадив громаді заспівати про комаря, мов на потіху гостеви, і небавом залунала пісня:

Ой, і що-ж то за чуд учинив ся,
Що комар із мухою оженив ся.

Комар з партії Р. У. П. на радощах завів і собі: „Ой, що-ж то за орел, що по морю кракає". Та инші вже довели пісню до кінця, бо він, з якогось затаєного жалю, нараз розплакав ся, потім раптом опамятав ся, вдарив кулаком об стіл, сказав собі: „ну! годі!" і випив знову склянку меду. Що в нього було на думці, ніхто не міг вгадати, але всі бачили, що крайна пора покласти його спати. Забогато сердега випив. Пожаліли його тай відвели до дому.

Однак дома він і не гадав класти ся спати, тільки розбалакав ся довго та широко, почав Тарана переконувати, що українським націоналам нічого тепер робити, всі повинні стати „руп-ами" і разом з московськими революціонерами розбивати Росію. Таран пізнав уже кількох таких самих земляків, як Комар, і в словах його не находив нічого нового. Се був такий, як і инші, „тоже-Малорос", не ворог Україні, але й не щирий приятель, — якась ліпянка з ріжних нахапаних теорій, від соціяльно-демократичних почавши, а на революційно-терористичних скінчивши.

Таран, вихований в Австрії, не міг такого складу гадок зрозуміти, але одно подобало ся йому без ніяких сумнївів, а се: посьвята сих молодих людий, котрі нераз так марно гинули. Всеж таки вони до чогонебудь красшого в Росії доведуть — гадав він собі.

— Насамперед треба всіх тиранів післати на лоно Авраама і Ісаака, — говорив Комар з пяним запалом — а тоді вже й полекшає. Оттам у моїм „чемоданчику" лік на них.

— Невже? — спитав Таран здивовано. — Що-ж там є?

— А! ну! всяке знадібє...

— Револьвери?

— Ех! що там револьвери?! Тепер усякий розбишака ходить з бравнінґом.

— Що-ж таке? — спитав ся Таран.

— Хочете побачити? Я покажу вам! Тільки не зрадьте мене!

— Не зрадив я доси нікого і вас не зраджу — відповів Таран спокійно, але в души почув разом з цікавостию і тривогу.

Чорт знає, з чим заїзджають до нього отсі псевдоніми. Не так страшно перед полїцією, як перед сими їх непоказними „чемоданчиками". А тож у него вже був землячок, що під ліжком у його кімнатї держав скринку динаміту. Тільки по його виїздї він дізнав ся, що се було. Цїлий тиждень спав він над сим вулканом, не знаючи нічого. Може воно обізнаному чоловікови і не страшно, але непривичному таки зовсім ніяково. А тепер сей нечесаний і немитий уже з тиждень землячок чи не привіз знову чогось такого?

Тимчасом Комар немов бажав по пяному почванити ся своїм геройством, поклав уже свою таємничу скринку на Тарановім ліжку, відчинив і виняв відтам якусь бочілочку.

— Вгадайте, що се є?

— Бочілочка з малих оселедців.

— І справді бочілочка! Але тільки знадвору. А от коли би ви заглянули у середину, там чудова пекольна машина швайцарської роботи! Отут-о, погляньте, накручуєть ся дзиґарок на годину і хвилину, якої треба і в сей момент вибухає динаміт! Усе навкруги на порошиночку розбиває. Чудова штука!

— Покладіть се, добродію! — просив Таран, відступаючи на крок від гостя.

— Ах, не бійте ся!... Се, бачите, тесаме, що в торпедах, може чували, тільки на меншу скалю. Дуже розумна вигадка! Оттак підкласти під міст або будинок — ех! Коли би таке побачити! Кажуть: результат просто „велікалепний!"

Таран тільки дивив ся великими очима, чи не впаде ся чудова вигадка з рук підпитого чоловіка на поміст і чи замісць якого російського деспота й сатрапа не впаде жертвою він, Богу душу-винен Таран! Але Комар, на диво, досить обережно і з такою любовою, з якою дівчатка кладуть свої ляльки в ліжечко, вложив свою страшну бочілочку у скринку, а тимчасом говорив:

— Нічого лякати ся! Нітроґліцерина на вільному повітрю сама не експльодує. Тільки, як кріпко ударити або здорово кинути, або у замкненім місци — о! тоді!... А як вам, добродію, отся штучка подобаєть ся? Що?

І Комар з приємностию виняв із скринки бляшану коробку та підняв її в гору. При сьвітлї нафтової лямпи Таран не замітив на сїй „штуцї" нічого цікавого.

— Отсе, добродію, бомба, та ще й яка! Сотня людий може від неї згинути. Тільки вложити пальник... У мене єсть, — показати вам, як се робить ся?

— Ох, добродію, лишіть і не показуйте, а держіть кріпко! Сховайте! — говорив Таран, а в голосї його було вже чути переляк.

Якось без думки він схопив свій капелюх, сховав його за плечима і уступив ся ще близше до дверий. Трохи полекшало йому на души, коли побачив, що земляк вложив бомбу у скринку, там щось нишпорив і через те не дивив ся на нього. Але він знову виняв якийсь паперовий звиток, обернув ся до нього і спитав ся:

— А се, як гадаєте, що?

Таран не відозвав ся, тільки опблїд.

— Се динамітовий патрон — викладав Комар, як професор з катедри, з чимраз більшим запалом. — Маю сто таких! Половину вашого міста можна би висадити під хмари. Не бійте ся — потішав він Тарана, глянувши на нього, — се безпечне. От, коли би замерзло і впало — біда! Але тепер тепло. Се льонтами запалюють ся. У мене єсть і льонти — — я зараз — —

Таран присунув ся цїлком близко до дверий і, коли Комар поклав патрон на ліжко та в скринці почав шукати льонта, відчинив їх і вибіг стрімголов на улицю. Здавало ся йому, що ще хвилина і оба ряди камениць зараз розсиплять ся, в місті загремить, як від тисячів громів і потріскають з бренькотом вікна в найдальших будинках. Він біг кілька хвиль і станув тільки на площі, де руїни камениць не засягнули би, коли би валили ся. Відси також було видно вікно його кімнати на другім поверсі.

Там сьвітило ся і було спокійно. Невиразна тінь Комаря мелькала у вікнї, але його бомби і динаміти не вибухали. Мало того: не минуло й чверть години, як і сьвітло погасло — видко, Комар клав ся спати. Таран постояв ще кілька хвилин, закляв по народному: — „А нехай тебе хороба возьме!" і пійшов спати до готелю.

Справдїж там не спав, тільки перевертав ся трохи не до ранку; колиж нарешті заснув, приснило ся йому, що під його ліжком вибух динаміт і він, дивним дивом нерозірваний на кусні, злетів так високо, що бачив цїле місто Ч., мов на долони і зпід небес спадав просто на острокінчасту вежу єзуїтського костела. Та не впав, — бо збудив ся...

Цїлий день боліла його голова. До своєї кімнати він і не думав заходити, бо твердо постановив собі, так довго там не спати, поки приємний гість не виїде.

Вечером спіткали ся оба знову у „ресторанчику". Подивили ся один на одного і зрозуміли себе без слів. При людях годі було й говорити про пригоду в ночи. Таран успів сказати гостеви тільки се, що нехай він спить на його ліжку, там вигіднїйше, ніж на канапі, скринку вложить у шафу і замкне. Гість пив мід, як і попереднього вечера, дуже хвалив його і почав уже співати. Таран не ждав кінця і пійшов спати до товариша.

Цїлий тиждень гостював Комар цїлком безцеремонно у Тарана і, хоч стрічав ся з ним, не просив ані словом вибаченя за невигоду, яку йому робив. Тимчасом купив собі просту селянську одежу, в котрій виглядав, як бідний наймит, і так ходив вечерами по місті, мабуть щоби привикнути. Потім несподівано відїхав і Таран аж у добу пізнїйше довідав ся від свого слуги, що вже той „мужик", що був паном, відїхав, не заплативши йому ані гроша за послугу.

Динаміту вже не було в хаті — і Таран міг вже ночувати у себе.

* * *

В сім літ пізнїйше Таран їхав Дніпром подивитя ся на Шевченкову могилу. В ночи спав, як і всі подорожні на пароході, що їхали також на могилу, і не гадав, що його знакомий Комар тут також спить. Тільки вранці, коли вийшов на чердак, побачив його на лавці і счудував ся. Він був у якійсь чиновницькій одежі і в білім картузї на голові. Такусаму нестрижену і нечесану борідку, як мав колись, носив і тепер.

— Вибачайте, чи не добродій Комар?

Комар встав, мов переполоханий; видко було, що пізнав Тарана.

— Я не Комар, моя фамілія инша і ви, будьте ласкаві, не згадуйте! Не видайте мене!

— Будьте спокійні, добродію! Що се ви про мене гадаєте?!

Таран подав „Комареви" руку і трохи розсерджений відійшов геть на другий бік пароходу.

— Ви знайомі з сією скотиною? — спитав його старций Українець, махнувши головою в бік Комаря.

— Так трохи! Був колись у мене в Австрії.

— Не приставайте з ним, бережіть ся його!

— Чого-ж?

— Непевна штука! Се з порученя полїції він їде з нами.

— Він при полїції?

— Ні! Так собі якийсь чиновник — і в нашому „клубі" буває і по нашому балакає, а тільки він не Українець і ми всі боїмось його. Маємо деякі докази на те, щоб думати так про него.

Таран не відозвав ся, бо в думці незвичайно живо побачив Комарів „чемоданчик" з динамітом, котрий мав розбити хоч одну цеголку з „тюрми народів". От і розбив...

О. М.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ В ШІКАГО.

ПРИХОДИ:

До федераційної каси на руки д-ра В. Сіменовича в Шікаго вплинуло до 18. липня 1916 включно:

Март і Цьвітень 1916:

Як оголошено в часописях	143.67

Май 1916:

Як оголошено в часописях	245.05

Червень 1916:

Вкладки чл. з Борнсайд, Шікаго, Ілл. і вдладка д. Д. Хомина	35.75
Моні-ордер від д. Черкаса з Бофало, Н. Й. як вкладки членські	30.00
Вкладка і дар д. Сірка	2.00
Др. Сіменович на марки і 50 ц. від д. Хиля марками	6.36
Чек з Джанставн, Па. з віча, прислано д. Чемерисом	187.64
Чек з Вест Істон, Па. як вкладки членів, прислано д. Підгайним	21.00
Вкладки членів з Шікаго, братства церк. Окл. Бул.	36.25
Чек від д. Шандрівського з віча в Куртіс Бей, Мд.	25.02
Вкладки чл. дд. Заплатинського, Стечишина, Ленчицького, Белі і Гундяка	7.50
Моні-ордер від д. Скульського з віча в Бофало, Н. Й. і дар д. Січинського	53.50
Моні-ордер від д. Хиля з Бінгемтон, Н. Й. яко вкладки членські	38.70
Вкладки членські дд. Мороза і Скрипняка, Мускегон, Мі. і Черніхівського	4.50
Федераційні вкладки членів в Шікаго, брат. церк. Оклей Булевард	31.50
Моні-ордер з віча в Лакавана і дар д. Січинського, прислав д. Брошко	55.00
Моні-ордер з віча в Джесоп, Па., присл. д. Нагірним	15.00
Вкладки чл. з Франклін Форнес, присл. д. Гуцуляком	12.00
Моні-ордер від д. Маркова, Віндбер, Па. яко вкл. чл.	28.50
Чек від д. Заплатинського, збірка на конвенції Р. Н. С. на заграничну українську часопись	131.55
Моні-ордер від д. Черкаса, Бофало, Н. Й. яко вкладки членські	9.00
	730.77

Липень 1916:
(до 18. липня включно):

Вкладки чл., Шікаго, сотня Київ	45.00
Вкладки чл. Провидінс і братства церк. Окл. Б.	4.75
Вкладки чл., Дітройт, Міш., сотня 11	83.00
Вкладки чл., Дітройт, Міш., сотня 9	19.05
Вкладки чл. з Мускегон, Міш., присл. д. Мицевичем	6.00
Вкладки чл. з Джанставн, Па., присл. д. Чемерисом	26.00
Вкладки чл. з Шікаго, відділ соц.	13.25
Вкладки чл. з Гавтори, Ілл., присл. д. Багрій	[illegible]
Вкладки чл. з Борнсайд, присл. д. Зелінка	8.50
З віча в Ансонії, Конн., присл. д. Мерещак	50.35
З віча в Ню Гейвен, Конн., присл. д. Шинкар	50.80
	315.70

Позичено до каси Федерації в Шікаго:

Позичка для Федерації від д-ра В. Сіменовича	125.00
Позичка для Федерації від о. Н. Струтинського	100.00
	225.00

ВСІХ ПРИХОДІВ БУЛО:

Март і цьвітень	143.67
Май	245.05
Червень	730.77
Липень (до 18. липня включно)	315.70
Позички від д-ра С. Сіменовича і о. Н. Струтинського	225.00
Разом вплинуло до каси Федерації в Шікаго	1.660.19

РОЗХОДИ:

Март і цьвітень 1916:

Як оголошено в часописях. $143.84; покрито з головної каси Федерації (звіт касієра С. Ядловського).

Май 1916:

Як оголошено в часописях	112.51

Червень 1916:

Дрібні видатки, висилка листів, відзнак, карт	7.09
Відзнаки петиційні (доплачено)	11.25
Платня секретарки	50.00
	68.34

Липень 1916:

Дрібні видатки, платня секретарки	53.18

Зворот позички:

Зворот позички о. Н. Струтинському	100.00

Вислано до головної каси Федерації

кас. С. Ядловському 10 мая (приход за цьвітень)	143.67
5. червня (надвижка за май)	132.54
9. черв. (від. Фед. в Істон, Па.)	21.00
13. червня (збірка в Джанставн, Па.)	187.64
22. червня (часть за червень)	361.52
6. липня (надвижка за черв.)	217.27
	1.063.64

ВСІХ РОЗХОДІВ БУЛО:

Май 1916	112.51
Червень 1916	68.34
Липень 1916	53.18
Зворот позички о. Н. Струтинському	100.00
Вислано до головної каси Федерації	1.063.64
	1.397.67

ЗІСТАВЛЕНЄ:

Всего приходу було	1.660.19
Всего розходу було	1.397.67
Остає в касі	262.52

котрі пересилає до головної каси Федерації.

ДР. В. СІМЕНОВИЧ.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подесть ся до загального відома, що членам, котрих імена низше подано, вислано на адресу місцевих секретарів надзвичайні памяткові організаторські нагороди, котрі собі кождий заслужив в місяцях маю, червни і липни 1916 р. за приєднанє нових членів за половину вступного. Кождий член, котрого імя є понизше подане, має зголосити ся до місцевого секретаря свого відділу по відзнаку, котра є для него призначена і дістала вислана з головної канцелярії У. Н. Союза дня 5-го вересня 1916 р.

Від. 1. Козяр Мирон, шпильку.
.. .. Гуретяк Лука, шпильку.
Від. 3. Голубець Михайло, шпильку.
Від. 5. Козак Михайло, шпильку і відзнаку.
Від. 7. Пухер Петро, шпильку.
.. .. Макітра Стефан, шпильку.
Від. 9. Феценко Кирило, відзнаку.
Від. 10. Горбаль Кондрат, шпильку.
Від. 14. Дзюма Николай, відзнаку.
Від. 16. Августин Петро, шпильку.
Від. 18. Смій Олекса, шпильку.
.. .. Процик Василь, шпильку.
Від. 20. Климчук Марія, шпильку.
Від. 21. Лех Стефан, шпильку.
Від. 27. Процків Стефан, шпильку.
.. .. Романишин Кирило, шпильку.
.. .. Ґураль Яцко, відзнаку.
Від. 28. Криба Іван, шпильку і відзнаку.
Від. 34. Сірецький Михайло, шпильку.
Від. 36. Пакула Василь, шпильку.
Від. 37. Кардаш Евдокія, шпильку.
Від. 38. Еміль Саварин, шпильку.
Від. 42. Смеркло Дмитро, шпильку.
Від. 44. Кудрик Стефан, шпильку.
Від. 47. Гошиляк Николай, відзнаку.
Від. 48. Катулька Теодор, шпильку і відзнаку.
Від. 49. Подаужевич Михайло, шпильку і відзнаку.
.. .. Матуляк Дмитро, відзнаку.
.. .. Буртник Василь, шпильку.
.. .. Юречків Николай, шпильку.
Від. 50. Бала Іван, шпильку.
Від. 51. Сута Чалий, шпильку.
Від. 53. Лука Вантух, шпильку.
Від. 54. Качмар Яким, відзнаку.
Від. 59. Бойко Іван, шпильку і відзнаку.
Від. 60. Штайн Яків, шпильку і відзнаку.
Від. 61. Королевят Теодор, шпильку і відзнаку.
Від. 62. Гвіздь Стефан, шпильку і відзнаку.
Від. 63. Бурак Дмитро, шпильку.
Від. 64. Артус Василь, шпильку і відзнаку.
.. .. Григорчук Василь, шпильку і відзнаку.
Від. 65. Лопушанський Конст., шпильку.
Від. 68. Стрихарський Іван, шпильку і відзнаку.
Від. 70. Онисик Антін, відзнаку.
Від. 73. Лободяк Дмитро, шпильку.
Від. 74. Непюк Андрій, шпильку.
Від. 76. Іванців Йосиф, шпильку.
Від. 77. Головідь Петро, шпильку.
Від. 78. Ґонтарчук Василь, відзнаку.
Від. 81-290. Шандровський Олекс. шпильку і відзнаку.
Від. 90. Чепа Іван, шпильку.
Від. 91. Олійник Стефан, відзнаку.
Від. 96. Павлик Петро, шпильку.
Від. 99. Герман Григорій, шпильку.
Від. 102. Стадник Константин, шпильку і відзнаку.
Від. 104. Вітів Михайло, шпильку і відзнаку.
Від. 105. Слободзян Роман, шпильку.
Від. 109. Фариняк Михайло, шпильку.
Від. 112. Третяк Катерина, шпильку і відзнаку.
Від. 113. Клим Антін, шпильку.
Від. 124. Бала Дмитро, шпильку.
Від. 125. Турчиновська Катерина, шпильку.
Від. 132. Хоцішко Дмитро, шпильку.
Від. 133. Каськів Теодор, шпильку.
Від. 136. Брандибура Олексій, відзнаку.
Від. 137. Лубоцький Микола, шпильку.
Від. 142. Дронжевський Антін, шпильку.
Від. 146. Доскоч Даниїл, відзнаку.
Від. 147. Ґуцайлюк Захар, відзнаку.
.. .. Ференц Тимко, шпильку.
Від. 149. Стадник Іван, шпильку.
Від. 150. Федоришин Петро, шпильку.
Від. 151. Слота Параня, відзнаку.
Від. 155. Щуцький Пилип, шпильку і відзнаку.
Від. 162. Ґоржейовський Василь, шпильку.
Від. 165-33. Коцоловський Стефан, відзнаку.
Від. 168. Клим Григорій, шпильку і відзнаку.
Від. 170. Милянович Стефан, дві шпильки і відзнаку.
Від. 175. Макара Дмитро, шпильку.
Від. 179. Гаргола Іван, шпильку.
Від. 192. Гузар Стефан, відзнаку.
Від. 200. Ворґуль Василь, шпильку.
Від. 203. Яськевич Володимир, шпильку.
Від. 206. Бойко Дмитро, шпильку.
Від. 209. Войнаровський Йосиф, шпильку.
Від. 214. Зеліско Василь, шпильку.
Від. 217. Луцишин Василь, шпильку.
Від. 218. Коспуд Федько, шпильку.
Від. 220. Саґан Василь, шпильку.
Від. 221. Карпа Іван, відзнаку.
.. .. Гайович Іван, шпильку.
Від 223. Нагребецький Дмитро, шпильку.
.. .. Малищак Іван, шпильку і відзнаку.
Від. 224. Поливка Йосиф, шпильку.
Від. 225. Кузан Николай, шпильку.
Від. 230. Сухий Ілько, відзнаку.
Від. 234. Цимбалюк Сень, відзнаку.
Від. 237. Яворський Даниїл, шпильку.
Від. 239. Волос Николай, відзнаку.
Від.241. Рекрут Омелян, шпильку.
Від. 243. Бутовський Гавриїл, шпильку.
Від. 245. Кушнір Василь, шпильку.
Від. 246. Якимець Григорій, шпильку.
Від. 247. Біян Михайло, шпильку.
Від. 248. Ґрецький Андрій, шпильку.
Від. 254. Шебеляк Іван, шпильку.
Від. 255. Шимчук Василь, шпильку.
Від. 259. Яремцьо Теодор, шпильку.
.. .. Дмитрій Гнат, шпильку.
Від. 270. Баран Михайло, шпильку і відзнаку.
Від. 273. Гжиб, Михайло, відзнаку.
Від. 276. Підуфалий Антін, шпильку.
Від. 278. Котик Йосиф, шпильку.
Від. 282. Соколовський Стефан, шпильку.
Від. 283. Малиса Іванів Іван, шпильку.
Від. 286. Хомяк Федор, шпильку.
Від. 288. Воркун Прокіп, шпильку.
.. .. Баранюк Михайло, шпильку.
Від. 292. Титар Теодор, шпильку.
Від. 295. Гайовий Роман, шпильку.
Від. 300. Яцинич Яким, шпильку.
Від. 301. Квасниця Теодор, шпильку.
Від. 308. Оліґроцький Николай, шпильку і відзнаку.
Від. 316. Паньків Михайло, шпильку і відзнаку.
Від. 318. Яремцьо Катерина, відзнаку.
Від. 320. Дурдела Йосиф, шпильку.
Від. 324. Закутинський Петро, шпильку.
Від. 326. Сеньків Григорій, шпильку.
Від. 330. Вітенюк Ілько, дві шпильки і дві відзнаки.
Від. 336. Волянський Василь, шпильку.
Від. 338. Янковський Франко, шпильку.
Від. 339. Сороко Ілько, шпильку.
Від. 341. Гнатів Іван, шпильку.
Від. 342. Вадяк Йосиф, шпильку і відзнаку.
Від. 347. Ковальський Теодор, шпильку.
Від. 350. Тирчик Йосиф, шпильку.
Від. 354. Завадівський Стефан, шпильку.
Від. 355. Ґах Василь, шпильку.
Від. 357. Візьний Андрій, шпильку.
Від. 360. Демчина Никола, відзнаку.
Від. 363. Базів Іван, шпильку.
Від. 365. Котонський Семен, шпильку.
Від. 367. Федоришин Дмитро, шпильку.
Від. 369. Круль Яцко, шпильку і відзнаку.
Від. 370. Костів Стефан, шпильку.
Від. 379. Багрій Ілія, шпильку.
Від. 384. Мигаль Стефан, шпильку і відзнаку.
Від. 388. Бандровський Ігнатий, відзнаку.
.. .. Дмитриків Михайло, відзнаку.
.. .. Нікляш Яків, шпильку.
.. .. Бичковський Григорій, шпильку.
.. .. Заремба Юліян, шпильку.
.. .. Шуригайло Павло, шпильку.
.. .. Огор Йосиф, шпильку.
.. .. Дмитриків Дмитро, шпильку.
Від. 391. Павлик Гавриїл, шпильку.
Від. 400. Кархут Дмитро, шпильку і відзнаку.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 5-го вересня 1916 р.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.,
Мих. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.

КОЛИ У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ НЕМА ТОВАРИСТВА ЧИ БРАТСТВА, ЩО НАЛЕЖИТЬ ДО У. Н. СОЮЗА, ТО ПОСТАРАЙТЕ СЯ ТАКЕ ТОВАРИСТВО ЧИ БРАТСТВО ЗАЛОЖИТИ І ВПИСАТИ ДО У. Н. СОЮЗА.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ І ЗАМОВЛЯЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірму, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони засилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

„Свобода" є органом У. Н. Союза і поміщує безплатно лиш оголошеня про засіданя відділів сеї організації. Прочі оголошеня є платні. Вимок становлять виказі жертв, коли гроші зістали відіслані до Федерації Українців в Злучених Державах, І ОГОЛОШЕНЯ ПРО НАРОДНІ ВІЧА, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ЦІХИ ПАРТІЙНОСТИ. Такі оголошеня містимо безплатно, подаючи їх зміст в скороченю.

Оголошеня концертів, представлень, місцевих народних сьвят і маніфестацій поміщуємо лише за окремою оплатою; надісланою з гори. Коли з гори не одержимо належної заплати, то містимо лише згадку про заповіджений концерт чи представлене з поданєм дати і місцевости, і то лише тоді, коли дохід призначений на народні цїли.

Поміщуванє більших оголошень є коштовне, і сторони, даючі оголошеня, мусять самі покрити сі кошти, бо видавництво не має ніяких спеціяльних фондів на оплату таких коштів.

Всякі оголошеня мусять бути надіслані до адм. „Свободи" найменьше на три дни перед виходом даного числа часописи.

„СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сій рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів. —Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте агентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте пяно-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ним.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

Пошукую свого брата ДМИТРА ЯНКОВСЬКОГО. Хто би о нім знав або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Nicholas Yankowsky, 2337 Alice Ave., cor. Raynold Str., Midway, St. Paul, Minn. 9-11

Пошукую ЮЛІЯНА ДВОРАКОВСЬКОГО з Іванчан, пов. Збараж. Має перебувати в нюйорськім стейті. Хто би о нім знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: Thomas Makohon, 2002 Mayfield Str., Philadelphia, Pa. 10

КОСТЬ ГРИЦИШИН зволить зголоситись до адм. „Свободи" по свій лист, який надійшов зі старого краю від його жени Катерини зі Стрілиск Нових. 10

Хтоби знав, де перебуває тепер ВАСИЛЬ МОЧЕРНЮК з Мишин, пов. Коломия, який тому два роки був у Дулот, Мінн., нехай ласкаво повідомить мене на адресу: Febor Bily, 977 Broadway, Cleveland, Ohio. 9-11

ПОТРІБНО 25 МУЩИН до розбираня кар. Стала робота, добра платня. Голоситись до: Geo. W. Jennige, Burnet & Teall Aves., Syracuse, N. Y. 9-11

НА ПРОДАЖ ФОНОГРАФ з богато гарними рекордами в дуже добрім стані. Коштував $45.00 а властителька продасть його за $15.00. Голоситись до: M. Petrik, Room 1, 98 East 7th St., New York, N. Y. 10-22

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ і слухачка нюйорського університету учить англійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Підготовляє також до шкіл промислових: технічних, механічних і торговельних. Інформації устні або писемні уділює: 07—
M. SCHWARTZ, 168 E. 89th St., New York, N. Y., Tel. Lenox 6096

КОЖДИЙ ЧЛЕН У. НАР. СОЮЗА АБО ПЕРЕДПЛАТНИК „СВОБОДИ"

наколи пришле 10 адресів своїх знакомих, до котрих „Свобода" не приходить, а хотіли би „Свободу" читати, отримає ДАРОМ ГАРНУ

КНИЖОЧКУ

Присилайте адреси до:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Портрет Івана Франка

Щоби прийти в поміч тим товариствам, братствам і організаціям, які хочуть сьвяткувати память Івана Франка концертами чи вечерками, видала „Свобода" портрет Івана Франка. Портрет є друкований на гарнім папери, величини 14x19 цалів, отже надасть ся зовсім до прикраси концертових галь, читалень та инших товариських льокалів. Пожаданим було би, щоби кожда українська родина завісила в своїй хаті портрет Франка, побіч портрету Шевченка, Хмельницького й инших визначних Українців.

Ціна портрету Франка дуже низка, бо виносить

лише 25 центів

і то вже з почтовою пересилкою.

Замовленя висилайте на адресу:

„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ЦІКАВИХ КНИЖОК,

які має на складі

КНИГАРНЯ „СВОБОДИ":

Американський Шляхтич. Образ з житя руських робітників, в 3-ох діях. — Ціна ....30 цнт.

Абу Касимові капці. — Арабська казка Написав Іван Франко. — Ціна 30 цт.

Американський гимн „Май Контри" під нотами в українськім перекладі. — Ціна ....10 цнт.

Американець, веселий образ з житя народу зі співами, в трох діях. — Ціна ....15 цнт.

Американські трости. — Ковбок. (Казка.) — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.

Амалюнґа. — Займаюче оповідане з часів боїв між Европейцями а Індіянами в півн. Америці. — Ціна 20 цнт.

Бондарівна. Драма в 4. діях а 5. відслонах. — Ціна ....20 цнт.

Байки-небилиці. — Ціна ...... 10 цнт.

Буквар для дітий першого року науки. — Ціна враз в пересилкою 30 цнт.

Блудний син. Образ з житя наших виселенців в Америці у 4 актах зі співами. — Ціна.............25 цнт.

Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.

Весела читанка з образками. — Ціна ....15 цнт.

I. Вечері на хуторі біля Диканьки. II. Ярмарок в Сорочинцях.—Ціна 15 цнт.

Вічевий співаник. — Ціна .... 5 цнт.

Весела книжочка в 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.

Вихованець. Народна комедія в 3. діях зі співами і танцями. — Ціна 25 цнт.

Вертеп. Сценічна картинка для колядників, що ходять по хатах в часі Різдвяних Сьвят. — Ціна ...... 5 цнт.

В неволі темноти. — Комедія з житя русько-американського народа в 3 актах. — Ціна .... 25 цнт.

Вода в природі. — Уміркований та щирий. (В. Винниченко). — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 20 цнт.

В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповідане „Свадьник". — Ціна .... 25 цнт.

Галка смерти. — Ціна........ 5 цнт.

Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий. — Ціна .... 10 цнт.

Галицькі анекдоти. (Гумор. оповіданя). — Ціна .... 10 цнт.

Геновефа. — Ціна .... 30 цнт.

Гаси огонь поки не розгорів ся і инші оповіданя. — Ціна..............20 цнт.

Два домики і одна фіртка. Комедія в 1. дП. — Ціна ....15 цнт.

Дяк. Оповідане Марка Вовчка. — Ціна ....20 цнт.

Дещо про звірята, рослини, каміне і скали. — В сїй книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб а докладним описом, де вони живуть. — Ціна .... 30 цнт.

Два брати, в байок Братів Ґріммів. — Ціна .... 15 цнт.

Де любов, там і Бог, оповідане. — Ціна ....10 цнт.

Девять братів і десята сестриця Галя. Дуже гарне оповідане. — Ціна 15 цнт.

Евстахій, повість з перших віків християнства. — Ціна ....30 цнт.

I. Жовнір. — II. Оферма. Новеля з війського житя. — Ціна ...... 10 цнт.

Жінка і її значінє в суспільнім житю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отаманова. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 15 цнт.

Жителі Марса. — Ціна ...... 10 цнт.

Журавлі. — Зміст: Журавлі (вірш). Закутник (оповідане). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповідане про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна .... 15 цнт.

Жіночий язик, індіянська казка. Невданий динч, оповідане. — Ціна 15 цнт.

Жите, зарібки, організації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .... 15 цнт.

З років війни. Сатиричні ілюстрації з европейської війни. Оповіданя, відомости і інформації про український нарід, про старий край і Америку, богато ілюстровані. Понад 150 ілюстрацій. — Ціна ....30 цнт.

З днів кровавої війни. Віршоване оповідане. — Ціна ....25 цнт.

За сестрою. — Є се найгарнійше оповідане в козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.

Збірка оповідань. Пятка. Євшан-зіле. Безробіте. Павло. В суді. Чорт і Миняйха. Бокачка. Милосерність. Слон і чоловік. Добра дочка. — Ціна 20 цнт.

Збірка повісток. — Ціна ....10 цнт.

З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар в хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовний поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть їти шани? Ангел та пустельник (оповідане). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта.—Ціна 15 ц.

За вольности України. — Ціна.. 5 цнт.

З чого ся насьмівають, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.

Іван Коновченко і инші оповіданя. — Ціна ....20 цнт.

Іцко-Сват, комедія в 1. дП.—Ціна 10 ц.

Іван Дурак та инші оповіданя. Ціна 25 ц.

Історія заложеня Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сьміють ся з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на земли (Індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі — Ціна 15 ц.

Із звірячого царства. Перша сотня найкрасших казок. — Ціна ......20 цнт.

Історія про дівчину сироту та про ріжні її пригоди: розкоші, смутки, щасте й нещасте серед змінчивого сьвіта. — Ціна ....40 цнт.

Історії Шерльока Гольмса, найславнійшого в сьвіті детектива. — Тайна молодої вдови 25 цнт.; Наречена прокуратора 25 цнт.; Кроваві жемчуги 25 цнт.; Злочин в печері гря 25 цнт.; Дочка лихваря 25 цнт.; Коронкова сукня королевої 25 цнт.; Прощай наречений 25 цнт.; Слідчий нюх кельнера 25 цнт.; Крадіж бриланта 25 цнт.; Убийник женщин 25 цнт.; Остров божевільних 25 цнт.; Фальшівник гроший 25 цт.

Історія про малого Пилипка як лютий морозенько замучив його в лісі. — Ціна .... 20 цнт.

Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). Катерина (3 ілюстрації). Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). Лист турецького султана Запорожським козакам. Відповідь Запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). Алькоголізм і діти (1 ілюстрація). — Ціна ....20 цнт.

Інститутка. Незвичайно гарне оповідане. — Ціна ....15 цнт.

Історія про гарну Магельону і графа Петра. — Ціна ....25 цнт.

Календар У. Н. Союза на рік 1915. — Ціна ....30 цнт.

Календар У. Н. Союза на рік 1916. — Ціна ....50 цнт.

Календарик кишеньковий в полотняній оправі. — Ціна ....10 цнт.

Казки за циганів — Ціна .... 10 цнт.

Конець „Тітаніка", правдивий опис морської катастрофи. — Ціна ..40 цнт.

Обширні цінники висилаємо кождому на жадане.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понизшій адресі. Моні-ордер належить долучити до замовленя.

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.